

RATIO. *Davidson*

CONSTITUTÆ NUPER REIPUB.

Angliæ, Scotiæ, & Hiberniæ,
Uthà cum Insulis alijsque locis ejus Diti-
oni subiectis, Penes

DOM. PROTECTOREM
&
PARLAMENTUM.

In quâ ostenditur, Constitutionem hanc non modò
priorum Mutationum rationibus convenire, & ex
illis necessariò sequi; sed iis etiam, quæ à Parla-
mento & Exercitu declarata palam atque acta sunt,
prorsus esse consentaneam.

Quæ quidem Sensus atque Judicium hominum complurium
est, qui per has omnes Rerum inclinationes ac Motus, &
Dei & Patriæ Causæ, fideles atque integros se præ-
stitere.

Ex Anglico in Latinum versa.

LONDINI,

Excudebat T. Newcomb. 1654.

R A T I O

Constitutæ nuper Reipub.

Angliæ, Scotiæ, & Hiberniæ,

unâ cum Insulis aliisque locis ejus

Ditioni subjectis, penès Dom.

PROTECTOREM & PAR-

LAMENTUM, &c.

Quandoquidem Deo visum est, post
 varias & mirabiles rerum conversi-
 ones (quibus partim adversantes per-
 petuò cum ipsius & populi ejus, tum
 Libertatis & Reipub. hostes, partim
 corruptela atque defectio quorundam
 ex iis, quibus per hæc tempora rerum summa com-
 missa fuerat, occasionem præbuere) tandem consti-
 tutâ jam præsentis regiminis formâ Anglicanam rem-
 pub. stabilire, quemadmodum res est quæ expectati-
 onem eorum longè superavit, quorûm præcipuâ operâ
 per hanc totam Providentiæ suæ seriem usus est, &
 universo terrarum orbi admirationi fuit, ita per-
 magnam nobis & Divini Numinis celebrandi, & ei-
 dem summas gratias agendi materiam suppeditat, quòd
 tantæ rerum mutationes ac vicissitudines, nos vel in-
 testinâ cæde ac sanguine non permiscuerint, vel com-
 muni hosti spoliandos non objecerint, qui nullas non

captat opportunitates Causam illam evertendi, cui ipse Dominus tot factis insignibus, conservatâ hâc gente, testimonium perhibuit: Alia enim pacis, quâ nunc fruimur, causâ excogitari nulla potest, quàm quòd is qui cœlos expandit, terræque fundamenta jecit, spiritumque hominis intus formavit, hæc omnia protulerit, ad exequendam divinam voluntatem ac beneplacitum erga populum suum, quem ipsius manus per summas difficultates rerumque eventus, totque inita cum libertatis suæ hostibus certamina, mirificè sustentavit.

Et quemadmodum Providentiæ tam insignes effectus, vel ab invidissimo quopiam, vel à corruptissimo rerum æstimatore, pro humani consilii foetu à pravis cupiditatibus profecti haberi nequeunt; ita spe haud mediocri ac fiduciâ implemur, Dominum, in cujus manibus est spiritus noster, & vita, & omnes viæ nostræ, regionum harum fundamenta concussisse, non ut everteret, sed ut administrationem hujus Reipub. præstantiore & firmiore fundamento stabiliret, quàm unquam antehac à majoribus nostris stabilita est. Nec sanè possumus non fateri, hujusmodi spe ac prælagiis erectos nos esse, quoties illa respicimus ad salutem harum nationum nuperrimè decreta, & jam promulgata; quæ proculdubio, si in se considerentur, necnon priorum regiminum formis quibusque optimis conferantur, non solum vota & expectationes eorum superant, qui omnia quæ ab his geruntur qui Rempub. nunc obtinent cum præjudicio intuentur; & per invidios sibi homines salutem rebus allatam dolent, sed etiam, ut existimamus, si modò æquâ lance expendantur,

dantur, re ipsâ, justâque rerum ratione redditâ, eorum
 primarium finem assequuntur qui cum Rege nuper de
 Libertate dimicârunt, nisi, qui postea Satanæ dolis
 (læsâ phantasiâ captos ducentis) transversim acti fue-
 runt ad ea promovenda quæ non viderunt, aut qui
 aliâ ratione privata sibi commoda polliciti sunt, atque
 ad aliam regiminis formam suas rationes accommo-
 claverant; quorum ab alterutris, ut constitutis jam
 rebus morem gerant, expectari non poterit, donec
 alteri imaginariæ suæ Paradisi somniis soluti fuerint,
 alteri patefactam utilitatibus suis fenestram rursus in-
 venerint. Quapropter, etsi operæ non fore pretium
 arbitramur, *stultissimi* homines argumentis & rati-
 onum pondere ad sanitatem reducere conaremur,
 tamen propterea quòd quædam fortasse sunt quæ
 prudentibus quoque nonnullis de præsentis rerum
 statu in dubium venire queant (præsertim verò
 holiè, cùm calumniarum omnia plena sunt, & hostes
 id agunt, astutè sese insinuando, ut optimè animatos ab
 amicis suis certissimis alienent,) perinde quasi pri-
 oribus Institutis nostris terga dantes, id ipsum sur-
 sus jam introduxissemus, quod primò discordiæ ma-
 teries erat (in quo funditus tollendo, status ipse Con-
 troversię quæ nobis cum Rege fuit, versari maxime
 videbatur) atque ita quasi in circuitum pugnâssemus,
 donec in eundem unde egressi sumus locum reduce-
 remur, in nosmetipsos denique sententiam tulissemus
 in iis omnibus de quibus cum Rege nobis lis erat,
 hinc visum est, cum omni æquanimitate ac moderati-
 one, quid nostri iudicii sit in lucem edere, eaque in
 medium proponere, quæ (favente Deo) tam aliis
 quàm nobis ipsis possint satisfacere; cùm hoc per-
 furissimum.

suavissimum habeamus, quod ad præsentem Reipub. formam, eam iis Cautionibus ac finibus circumscribi, quibus & totius populi libertati, & quæcunque gentis jura recenti bello tam religiosè vindicavimus, omni justâ ac debitâ ratione abunde cavetur; neque in se quicquam habere contrarium, aut quod honestis illis inceptis atque conatibus non probè conveniat, quæ Scriptis compluribus, & a Parlamento & ab Exercitu evulgatis, exhibita fuere, immo omnino ex illis atque ex ratione rectâ probari posse, tum etiam ex iis quæ ab ipso Parlamento, Exercitu, bonisque omnibus facta sunt, per hæc varias rerum vices, urgente pari necessitate.

Jam verò, ut hæc planiora fiant, considerandum primo existimamus, quæ causa capeffendi arma initio fuerit, & quo cardine Controversia illa verteretur. Secundò, quî factum sit ut Exercitus sensum suum declarare, seque interponere inusitato more sæpe coactus fuerit, dum instituta nostra primaria, per varias rerum inclinationes, & administrandæ Reipub. vicissitudines persequerentur; quibus in rebus tractandis, non est consilium minutatim exequi cur regnum liberâ civitatis formâ mutaverimus, aut quæ eò spectabant singula recensere, posteaquam probis omnibus (quorum satisfactioni præcipuè studemus) satis jam nota, & pridem fusè demonstrata sunt; hoc tantum suffecerit, rerum fastigia summatim attingere, quantum necesse erit eorum quæ tunc gesta sunt æquitatem evincere, & sequenti Dissertationi lucem afferre, ex quibus haud dubitamus quin palàm omnibus sit futurum, cum ex conscientiæ tum ex officii ratione

ratione Exercitum ita se gerere debuiffe, nisi tanquam otiofus, vel prorfus alienus, inſpectare maluiffet, dum homines periti ac proſtigati, interitum Reipub. perfidioſe machinantes, novas rationes inirent prioribus contrarias, & quæ earum præcipua capita, quibus potiffimum inſiſtebatur, peſſundarent.

I. Quod ad primum attinet, originem ſcilicet belli & Cauſam cur ad arma confugeremus, hoc unum, ut indubitatum, fas fit præmittere; nempe nunquam pugnatum eſſe, nec unquam declaratum à Parlamento vel Exercitu, ſe arma ſumpſiſſe, vel aſſerendi vel abolendi gratiâ quâmcunq; gubernandæ Reipub. ſpeciem. Percurrantur Declarata Scriptaque omnia ab utriſque edita, compertum inde erit, pugnatum nunquam eſſe contra Regem quâ Regem, nec pro Parlamento quatenus tale ſimpliciter erat; ſed contra Regem, eò quod tyrannicè ſe geſſerit, vimque ac voluntatem ſupra legem ſtatuerè nefariè meditatus eſſet; pro Parlamento, eò quòd illa ratio optima viſa fit (prout res tum ferebant) & prævertendi ea mala quæ regno imminebant, & conſervandi Civium libertatem: ideòque affirmamus, hanc vel illam gubernandi ſpeciem cauſam impulſivam tanti certaminis non fuiſſe, ſed ut ſalutem communem ac libertatem conſequeremur, quarum gratiâ ſingulæ Gubernationum ſpecies designatæ fuerunt & inſtitutæ. Hic etiam memoriâ tenendum eſt, eo ipſo tempore cùm ab Exercitu Scriptum illud *Fano Sancti Albani* eſt editum, paulò antequàm Rex tribunali ſiſteretur, ne in mentem quidem ſibi veniſſe regium Imperium rejiciendi, dummodò *Electivum* foret: Immo

Immo quod ad ipsum Regem attinet, ne minimum quidem ejus repudiandi consilium apparuit, donec Ipse populum planè deseruisset, nec in gratiam cum eo redire, nisi suis Conditionibus, voluisset, quibus necesse erat, ea omnia quorum causâ bellum susceperamus, irrita prorsus reddi. Præterea, si cui videbitur Scripta omnia, ad Causas belli explicandas in publicum emissa, seriò perpendere, reperiet is semper præcipuum fuisse caput, cui & Parlamentum & Exercitus instabat, *ut supplicium de Perduellibus debitum sumeretur, ut Leges Furâque Libertatis communia conservarentur, utque Parliamentis tempestivè succederetur.* Hæc erant quæ eorum conatibus vitam ac spiritum dedere, quos non eò dirigebant, ut regię potestati tum constitutæ litem intenderent, sed ut regiam dominationem ad normam revocarent, ipsumque Regem intra cancellos legitimæ potentię cohiberent, ne consilium illud, quod unicum ab ineunte regno agitaverat, ad exitum posset perducere, ut suum ac posterorum libitum atque potentiam totius gentis libertati anteponeret. Hinc erat, ut Jus ejus legitimum Scriptis quibuscunque Parlamentariis semper agnosceretur, atque in iis justæ ejus potentię & majestati caveretur, quemadmodum & in duorum Regnorum Fœdere solenni exprimitur, sub hâc tamen disertâ Exceptione [*Salvâ nimirum Religione & populi Libertate;*] quin etiam, eadem Scripta omnes Leges atque Sanctiones ex æquitate, non ex literâ, interpretandas semper innuebant, eamque nudæ literæ præferendam, quotiescunque Salus populi ageretur.

II. Quapropter, ut secundò constare possit, quàm justas ob Causas & Parlamento & Exercitui, ab Editorum litera priorum recedendum necessariò esset, in iis quæ Regem ipsum ejusque familiam attingerent, & quàm coacti (ipsius culpâ) subsequentes mutationes admiserint, generatim quædam enarrabimus, ad tantam rem gestam, & ad eas quæ exinde ortæ sunt conversiones rerum spectantia, ex quibus, & novissimæ hujus mutationis quæ fuerit cum necessitas tum æquissima ratio, aliquatenus apparebit.

Postquàm, fuso tot civium sanguine, multisque Colloquiis frustra initis, liquidò constabat Regem obstinasse, iisque consiliis insanabiliter addictum esse, quæ nihil minus quàm præsentissimum exitium regno minitabantur, eumque Parlamento ob Postulata sua æquissima implacabilem prorsus reddiderant, adeo ut nulla jam spes restaret, posse ullo modo per eum res ita constitui, ut eorum fide erga patriam & commisso munere dignum esset; erátque etiam tum prava hominum Factio quæ postea in Senatu multum potuit, qui posthabitâ Reipub. causâ in hoc solum incubuerant, ut illum regis dominationi restituerent, nullâ cautione datâ, nullâ civium juris ac libertatis, aut eorum qui ad eam conservandam in summum discrimen venerant, ratione habitâ, hæc cum perpenderentur, simulque illæ quæ necessariò impendere calamitates atque clades jam videbantur, nisi remedium aliquod præsens & extraordinarium reperiretur, quo hisce consiliis obviâ iri posset, tandem Deo Opt. Max. visum est, eorum quotquot vel in Senatu vel in Exercitu integri permanserant, mentem atque animum exci-

B

tare,

tare, ut tempestivè intercedendo sceleratos horum hominum impetus retardarent atque compeſcerent; & cùm planè impossibile videretur religioni ac libertati ſatis conſulere, ſi ulteriùs ratio Regis haberetur, placuit nihil cum eo deinceps agi, quòd earum rerum conſervatio dignitati regiæ longè præponenda eſſet.

Jam verò, ut prima hæc inſignis mutatio à Parlamento introducta, non ſolùm in ſe juſta fuit atque honeſta, ſed ita etiam experienciâ, adeoque bonorum omnium conſenſu comprobata, neceſſariò denique adhibita **propter** iſtius Factionis in Senatu inſtantiâ, quæ contra fidem muneris, Religionem ac libertatem populi apud ſe depoſitam, unâ cum ipſo Parlamento, in regias manus atque arbitrium tradere conabantur (& hoc quidem poſtquàm ille ad extrema uſquè tentanda ſeſe obfirmaverat, & in Exercitûs poteſtate erat:) ita poſtquàm etiam in cuſtodiam, conſervandæ pacis atque ſalutis publicæ cauſâ, traditus eſt, cùm ſatis compertum eſſet, mutatâ licèt conditione, obſtinatum tamen animum ac ſpiritus retinuiſſe, & experti quoquè didiciſſemus, quàm multos in Parlamento, etiam ut tum erat conſtitutum, palam ſibi faventes atque obnoxios habuerit, qui tumultibus & ſeditionibus freti per cunctas regni partes incrudeſcentibus, eum per Colloquium reducere decreverant; & quanquam in Articulis illius Colloquii, de iis rebus quarum cauſâ bellum geſtum eſt, minimè proviſum fuerat, ejûſque filius natu maximus, regni futurus hæres, Claiſis noſtræ parti quæ defecerat, eo ipſo tempore præerat, quæque à patre agerentur irrita omnia fore denunciabat, eò quòd patri, utpote Captivo,

Captivo, liberè agendi potestas non esset, à pristinis tamen sententiis bonâq; mente ista Factio tam longè abscesserat, ut parùm abfuerit quò minùs ejus in regnum restitutio planè decerneretur, pactâque omnia violandi, omniumque conscientiis & libertati quas vellent leges imponendi, facultas ampla concederetur. Quibus omnibus in unum collatis, & cruentis illis Anni 1648. motibus, illòque sub *Hamiltonio* Duce bello Scotico, ejus machinationibus nec injuriâ imputato, unde Se suâque Familiam iterum fusi tot civium sanguinis ream fecerat, quæ tota rationes privatas, à salute regni sejunctas, in perpetuum sibi jam desponsârat, tum quidem rebus Anglicanis ad ultima deductis, prudentiæ Parlamenti intererat, satisfactionem, ut antea, postulatis ferendis haud ampliùs quærere; ejusdem intererat conscientiæ, videre quo pacto Justitiæ divinæ litare posset, authorem ipsum ad leniendum innocentis sanguinis clamorem, velut victimam, immolando, aliâque exinde ratione saluti ac libertati gentis prospicere : Adeoque in iis quæ postmodum gesta mutationem proximè sequentem præcedebant, cum Familia ejus exigeretur & mutata Reipub. forma esset, cum ex Conscientiæ tum ex Prudentiæ ratione fecisse existimandi sunt (quicquid antea Scriptis declaraverant) quandoquidem & stirps regia & ipsum munus, incolumitati Regni posthabenda sunt, omnisque Civilis Politicæ species, tanquam putamen nucleo, regnandi fini ultimo inservire debent, adeo ut si istum aliâ viâ assequi nequeamus, ineluctabilis immutandæ formæ necessitas sequatur.

Sic itaque converſis demum rebus, & conſtitutâ penes Parlamentum Repub. cum Exercitus tum populus in eâ libens acquievit; fructus tamen oſtentatæ libertatis, quæ germinare modò atque effloſcere tum primitùs videbatur, percipere aliquando ac deguſtare, fruſtrâ per annos aliquot magno cum deſiderio ſperabant: Verùm poſt annos aliquam multos, cum eâ ſpe depelleremur, propterea quòd Senatorum plerique partium ſtudio privatiſque commodis detenti, Rempub. ſuſque deque habentes, per dilationes decernendarum in Senatu rerum, perque ſententias pro arbitrio in Commiſſariorum conſeſſibus latas, Parlamentorum finem ac rationem omnino perverterant; dilatis (atque adeò reverà denegatis) ad quotidianas populi Petitiones reſponſis, intercluſo ad malorum remedia omni aditu, ſpèque nullâ ſublevandi populi relictâ, tandem uſu compertum eſt, Parlamentum perpetuum Gravaminum eſſe maximum; quod adhuc multò gravius eſt viſum, eò quòd eorum nonnulli aperta jam conſilia agitarent Summam rerum penès ſeſe perpetuandi, adeo ut ſucceſſuri ſibi Parlamenti ne minimam quidem mentionem facerent, donec intelligerent, Exercitui prorsus deliberatum eſſe eorum conſeſſui finem imponere. Tum quidem, neque antea, factum eſt, ut de Lege illâ referrent, quâ Parlamentorum ſucceſſio Biennio quoque ſtatueretur; & hoc etiam de indiſtriâ, quò id quod ab Exercitu neceſſariò faciendum erat, ut eorum potentiam diſſolveret, ſpecioſo aliquo obtentu vel impedirent, vel in invidiam traherent. Verùm concedamus, reverà hoc iſſis in animo fuiſſe quod præ ſe tulerunt, ſuam illam potentiam tandem abdicare, eâque Rogatione latâ,

latâ, is cedere qui ex lege successuri erant; rationem tamen ipsam succedentium Parlamentorum illic descriptam si consideremus, quâ statuendum erat, uti summa authoritas in *Parlamentis Biennialibus* resideret, Jûsque & *ferendarum legum* & easdem simul *exequendi*, successionis ordine per biennium iisdem concederetur, (Potestate Legislatoriâ hunc in modum sine fine continuatâ) quæ mala indè sequerentur, & libertati & communi omnium salutis periculosa, cuilibet intuenti manifesta sunt, & sanè remedium morbo gravius fuisset: nam præter legum farraginem infinitam, quas Concilii supremi continua Sessione ferri necesse fuisset, adeo ut intra paucos annos nemini constare potuisset, quò pacto, citra vel capitis vel fortunarum periculum, se gerere deberet (quod sub nupero Parlamento experti sumus, à quo plures Decennii solo spatio leges, quàm per trecentos fortasse annos antea actos, promulgatæ sunt) ista Rogatione sancitum erat, ut potestas Summa cum ferendum exequendi leges eisdem committeretur, quæ quidem utraque potestas, quoties iisdem viris conceditur, & corruptelis & tyrannicæ dominationi haud mediocrem fenestram aperit, quas è contra seorsum semper habere, ita ut nunquam, nisi per occasionem aliquam citò transeuntem & extraordinariam, in unum coeant, magnum libertatis & Reipub. rectæ administrandæ Arcanum est; & quamvis haud levi cum periculo conjunctum sit, ambas unius in manu sitas esse, populi Jure penitus excluso, graviora tamen inde sequuntur mala cum à pluribus occupantur: propterea quòd unus, si peccaverit, faciliè notatur; in multorum æquali potestate, singulorum

peccata

peccatâ facilius teguntur, ubi quod quisque singulatim agit ferè omnibus imputatur; unde factum est, ut difficillimum sit invenire, qui ad reddendam rerum malè gestarum rationem in judicium adduci possit. Et quàm facile ea gubernandi vitia obtentu Parlamentario defendi potuissent, abunde liquet, quandoquidem illâ ex Rogatione facultas data est proximo, vel succedenti cuilibet Parlamento, cùm nullo alio æquilibrium aut fræno cohiberetur, quin absolutum potestatem arrogare sibi posset, salutis communis titulo, summam rerum penès se in perpetuum retinuisse; unde futurum erat, ut populus vel libertatem prorsus amitteret, vel in cædem ac sanguinem rursus se immergeret, illos ejiciendi, hanc redimendi gratiâ: Nam qui rerum semel potiuntur quàm sint retinendæ authoritatis avidi, vel ex nuperi Parlamenti ingenio perspicuum est, in quo plerique, modò sibi licuisset, proculdubio eam dominationem in nos perpetuam libenter exercuissent. Et propterea, Majorum nostrorum prudentia erat, regimen hujus gentis ita olim temperare, ut supremam legum ferendi potestatem populi delegatis in Parlamento committerent, qui certis temporibus convenirent, utque eas exequendas, unâ cum Arcanis Imperii, Principi & ejus Concilio concederent: Verùm ii qui in Parlamento plurimum potuerunt, in *Rogatione* suâ *Biennali* aliud spectantes, malis illis supradictis viam latam patefecerant, in Formulâ illâ regiminis inauspicatâ à se propositâ; & tam ex iis, quam ex pravâ rerum administratione, viris quibusque moderatis & optimè de Repub. sentientibus manifestum reddiderunt, nihil stabilimenti aut satisfactionis expectari ab iis posse, quo calamitatibus

ac

ac malis ingravescentibus medicina ulla afferretur, atque quo illis rebus, quarum præcipuè causâ bellum susceptum est, consuleretur. Et sanè, cum in isto rerum statu, diuturnitate imperandi & ratione non reddendâ, depravato, prorsus impossibile esset, qui id maximè agebant ut arbitrariam potestatem in Commissariorum Confessibus exercerent, Factionesque ac Partium studia promoverent, quique antiqua Jura libertatemque populi, ipsâ legum multitudine obruituri propedièm videbantur (quarum pleræque per occasionem, ad Senatorum quorundam utilitates ac rationes accommodatæ erant) per eos constitutam, ex bonorum sententiâ ac votis, Rempub. unquam fore; cumque rogati quotidie ac sollicitati Primores Parlamenti ab Exercitu, ut alios paterentur sibi succedere, qui Reformationem tantâ nostrâ patientiâ expectatam absolvere possent, audire tamen recusarent, idcirco non minus pium erat quàm necessarium, iisdem de causis & eadem cum æquitate, interponere se Exercitum, quâ se antea haud semel interposuerat, eorumque dominatu maturè dissolvendo Summæ rerum prospicere, idque modo quodam insolito & extraordinario, cum alio id fieri pacto non posse videretur; cum & dimicationum nostrarum & gubernationis ipsius finis, tam Parlamenti privilegiis quam Regum prærogativis, ipsisque Regibus, præstantior sit.

Jam verò rebus ab Exercitu huc usque perductis, more quidem agendi insolito (at summè-necessario) neque tamen sine multa animi ægritudine, suoque permagno discrimine, quanquam iniquiores quidam occasionem inde arripuerunt, Facto illi æquissimo labem

libem aspergendi, quasi consiliis quibusdam tenebri-
 cosis ac diu antè meditatæ prognatum esset, non alia
 illius calumniæ refutatione opus esse arbitramur, nisi
 ut hoc tantummodò consideretur, quàm incertus &
 imparatus tunc temporis esset Exercitus, quânam
 potissimum formâ constituendæ Reipub. uteretur.
 Tametsi enim Exercitus, impendentium malorum
 sensu permotus, quæ Parlamenti autoritate prorogatâ
 graviora indiès futura videbantur, de eorum remediis
 aliquoties deliberaverat, deque iis cum primariis qui-
 busdam ex Senatorum numero sermones sæpe habue-
 rat, de forma tamen aliqua speciali Reipub. constitu-
 enda actum ab Exercitu nihil erat, donec Parlamen-
 tum ipsum dissolveretur, póst que ejus dissolutionem
 tum demum-disceptata ea res, tanquam adhuc integra,
 & agitata inter primos Exercitûs ductores est; atque
 id tum primùm in deliberationem venerat, Essetne
 paucis numero, an pluribus, committenda Reipub.
 constitutio? Nonnullorum sententia fuit, priorem
 rationem potiore esse futuram; aliorum, alteram
 æquè fore conducibilem, & hoc insuper commodi
 accessurum, ut plerisque militum, & saniori gentis
 parti multò magis esset satisfactura; unde, cùm hæc
 maximè Præfectis Exercitûs sententia stetisset, uti
 summorum Conventuum successio (pro sua virili
 parte) conservaretur, eâ Reipub. formâ quam Parla-
 mentum placere sibi declaraverat, vicit ea sententia ut
 posterior ratio statueretur, utpote optima (pro statu
 rerum eo tempore, proque adjunctis earum circum-
 stantiis) qua commodis & satisfactioni totius populi
 prospiceretur. Quod ut fieret, placuit quos Dei ma-
 ximè timentes spectatissimæque fidei arbitrarentur, è
 singulis.

singulis Provinciis convocare, quorum in electione tanta æquitas adhibita est, ut omnibus una cum summo Duce confidentibus Præfectis, æquale jus suffragii permetteretur, atque ita pro numero suffragiorum electus quisque est, quorum in manus sic electorum Summa rerum Britannicarum tradita est;

Et profectò, concepta spes expectatiòque, eo de Conventu in animis hominum concitata, neque parva nec sine causâ fuisse videbatur, cum plerisque persuasum esset de eorum cum pietate in Deum, tum vitæ integritate, spiritûque eos agi. Dei populi rationibus ac votis æquè diffuso (nec dubium est quin plurimi tales interfuerint) atque hæ quidem rationes proculdubiò usqueadeò latè patent, ut quicumque conditionis regeneratæ, Fidei ac Charitatis, persuasione plenâ fruuntur (licet variis cultûs divini Formulæ utentes, aut de certâ cultûs formulâ adhibenda, propter varias de iis disputationes, nondum persuasi) quique nec ab omni prorsus Formulâ desciverunt aut eas omnes irrident, nec Christum in Sanctorum communione rejiciunt, nec Scripturas sacras vili pendunt (qui mores cû pietate omnino stare nequeût) sua Jura, pari libertatis ac tutelæ beneficio, obtinere possint; utque homines quâ homines, etiam in quibus Regenerationis signa non apparent, suo quisque jure, frui queant, sive per Conditiones belli concessas, sive in iis quæ ad civilem ullam conditionem pertinent. Verùm è contrario, ita paulò post evenit, ut quamplurimi in isto Conventu sese prodiderint à prædictis rationibus maximè alienos, eousquè ut impetuosè agerentur, ad ea simul aggredienda ac promovenda,

C

quæ

quæ necessariò (tamen si non eo forsitan sine ab eorum plerisque designata) ad sanctissimarum gentis Legum subversionem, privati cujusque juris interitum, ad tollendos denique funditus Evangelii Ministros spectabant. Reverà, hoc prima iis prudentia videbatur, omnia diruere, nihil instaurare; adeò ut firmissimam Rerum Constitutionem dum omnes expectabant, ipsi intereà ad Anarchiam & permiscenda omnia precipites ruerent.

Quæ ut clariùs perspiciantur, haud abs re fuerit instituta & acta quædam eorum summatim narrare. Primò, de *Religione*. Deinde, de *Jure Civium Nationisque legibus*. Postremò, de *Exercitiis*. Et quamvis hujusmodi argumento nequaquam delectemur, quo fratrum infirmitates aut errores retegere necesse erit, cum tamen illorum causâ id agamus, ad quos in istiusmodi rerum perturbationibus calamitatum pars maxima perventura videbatur, necessarium esse duximus, quod nobis pro certo cognitum est, id palam exponere; quâ tamen cum lenitate fieri potest, rem totam persequemur, non eo quidem animo ut quenquam acriter perstringamus, sed ut demonstrare possimus, cum ex Conscientiæ tum ex officii planè ratione fecisse eos, quotquot eorum Convantum ipsi suum protinùs dissolvendum decernebant.

I. Primùm, quod ad *Religionem*, non hîc sine dolore recordari possumus, quoties ipsa ejus Professio, Instituta Christi, noménque ipsius blasphemîis peteretur, dum si qua ipsis fortè non arriderent; iis continuò *Antichristianismi* notam inurerent; quàm
severa

severa etiam consilia Fratrum Conscientiis jugum imponendi ab iisdem introducta fuerint, quæ ipsi olim, cum eadem alii introducere vellent, toties damnaverant, ut quæ tot Sanctorum pretiosi sanguinis profundendi causam præbuisent; & hæc tamen (per inauditas adhuc causas) novam persecutionum rabiem brevi fuissent reductura, illis prioribus longè sæviorem, dumque ut sua stabilirent aliorum omnia condemnassent, jugum plus quam Antichristianum cervicibus Fidelium imposuissent. Hinc erat, ut cujus Conscientia ad ipsorum normam non quadraret, eum *Sancti* nomine dignari noluerint, & cunctos Reformationis hostes judicarent, qui in ipso Conventu secum pari passu non incedebant, vel cum illis turbulentis ac fervidis, qui in *Æde nigrorum* vulgò *Fraterculorum* Conciliabuli illius Antesignani fuerant, quique ecclesias omnes Reformatas quasi *monimenta Babylonis exteriora* esse concionabantur, eaque prius diruenda esse quam ad summum Propugnaculum perveniri possit. Ita se Judices in Fratres suos constituerunt, eos tanquam Carnis & Antichristi spiritu actos notantes, operi divino Adversarios, &c. quia cum ipsis Idem non sentirent iis in rebus quas in medium protulerant, etsi nihil allatum fuerat quod aliter sentientes posset evincere; eorumque tamen dementia processerant, ut hanc ansam diffidii in Conventum inducendam non dubitarent, etiam inter homines ejusdem Fidei, & Religionis opinione præ cæteris conspicuos, unde ipsi eos esse comperiebantur, qui Reformationi & Reipub. stabilientiæ omnium maximè viam intercluserant. Quod si hæc ratione & argumentis disputata ab iis fuissent, apertam fortasse satisfactionis dandæ &

accipiendæ jahuam habuiffemus; verùm, proh pudor, ipforum iste spiritus *fratrum Conscientiis imponendi*, fomniorum ac phantafinatum spiritu superbiorè & magis incitato ferebatur, qui Argumentationi finem dedit, eòfque infallibilitatis perfuafione, quæcunque ipfi decernerent, efferebat; quod omnium fortunis ac facultatibus quàm brevi periculofum foret, facile eft intelligere, cùm iftiusmodi fpiritus, qui nec vinculum nôflet nec terminum, in rebus Civilibus & rationi fubjectis, dictata fua ac Placita, tam Legum quàm Evangelii loco, propedièm obtrufiffent. Hinc etiam factum eft, ut ipfi Sèctatorèfque eorum fint aufti, Miniftros omnes Evangelii in Angliâ *a fectas effe Antichrifti* paffim pronuciare; & quoniam in eodem Conventu reliqui iis affenfi ftatim non funt, cum illos, tum ipfum & Reipub. & Ecclefie regimen hætenus conftitutum, Babylonicum & Antichriftianum effe clamitârunt; quod ut verum fibi affumentes (Argumentatione fublata) Minifterium ipfum Evangelicum radicitùs evellere voluerunt; eorùmque Sequaces, palam in fuggeltis ad ravim ufque declamantes, innumera prælagia de hujus excidio, illorum præcipitio, temerè deblaterârunt. Cùmque pluribus in illo Conventu neceffarium effe videretur, piis omnibus fatisfactionem dari, quod ad Miniftorum reformationem, ejiciendo qui fcandalo erant, tandem medium quoddam inventum eft, & à Commiffariis relatum quibus ea res commiffa fuerat, Deputatos quofdam in fingulas provincias delegandos effe, eâ poteflate inftitutos, ut in mores Miniftorum atque Doctrinam inquirerent, & qui vel populo offenfioni vel fagro fuo muneri dedecori effent, eos loco

mo-

moverent: cum tamen sententiæ in Conventu roga-
rentur, à plerisque qui tum aderant reclamatum est;
nil placebat nisi Ministros tolli, omnesque (bonos
æquè ac malos) unà cum Familiis suis, fortunis omni-
bus everfos, ad emendicandum panem ablegari; quod
non solum juris eorum, quatenus sunt Cives & mem-
bra corporis politici, manifesta invasio, gravisque in
Conscientias cum ipsorum tum eorum qui ipsorum
ministerio ad Deum conversi sunt, usurpationis fuisset,
sed etiam cum plurimi eodem tempore quo de hac
extirpatione contenderent, aperte simul professi sunt,
se Magistratus potestati in rebus ad religionem atti-
nentibus adversari, speciatim verò illi quæ Evangelii
Concionatores vel emittuntur vel assignantur, intel-
ligere non possumus quæ spes inde superesset, Mini-
sterium Evangelicum stabile & fixum huic genti ali-
quando restitutum iri. Interea tamen persuaderi
omnibus volebant, sibi & pios Ministros & Consci-
entiæ libertatem cordi esse, seque à Conscientiis fra-
trum subigendis abhorre. Verum ex his licet con-
jicere, quid ex iis quæ de Religione sentiunt secutu-
rum fuisset.

II. Quod ad *Leges & Jura gentis Civilia*, cum
de *Legibus* in Conventu deliberatum esset, pars al-
tera, quod abundabat & superfluum erat, amputan-
dum censuit, altera verò ipsum Corpus excinden-
dum. Prudentioribus visum est *Leges* ipsas corrigi,
magisque succinctas, perspicuas, et certiores reddi,
necnon abusibus occurri, & earum administrationem
minùs tardam, minùsque sumptuosam populo præ-
stari; alteris verò nihil satisfacere potuit, nisi omni-
moda

moda veterum abolitio, & novarum introductio; atque ita bonis illis & antiquis legibus Angliæ (vitæ ac fortunarum nostrarum Custodibus) Majorum prudentiâ stabilitis, & seculorum complurium experientiâ confirmatis, semel abolitis (quarum conservatio causa præcipua nostri cum rege nupero certaminis fuerat) quid postea expectari potuit, nisi arbitriam potestatem in Judicium subselliis collocari, nostræque capita, fortunas, libertatem, & quæcunque chara habemus, tanquam victimam, effrænatæ quorundam libidini atque arbitrio exponi. Vetus enim est illud; *Legem esse quæ distinguat Bonum a Malo, Justum ab Injusto: Lege semel sublata, omnia corrumpere; Quemque sibi Legem fore, unde in hoc statu hominis depravato innumera flagitia oriri necesse est: Libido erit Lex, Lex erit Invidia, Avaritia & Ambitio erunt Leges, & quæ Placita, quæ Judicia ejusmodi partura sint Leges, perspicuum est.* Quod ad nos attinet qui in hac Repub. degimus, istiusmodi rerum eventus facile dijudicamus, cum annos aliquot sub arbitrio Parlamenti plus æquo continuati vixerimus, quod contra Muneris fidem, & Parlamenti institutionem primariam (cujus maximè interest Leges tantum ferre) juris administrationi ad placitum ordinariè se dederat, & administrandi officium penès ipsos perpetuare, renuente populo, contenderat; quorum ut in vestigiis, dominationem absolutam exercentium, novissimus hic Conventus instituit, ita conatibus aliis periculosis illos superavit, qui non solum ad Legum abrogationem se extulerat, sed ad everisionem Juris publici atque privati. Erat enim inter eos Factio quædam, qui se
folos

solos *Sanctorum* nomine venditabant, à quo titulo quoscunque alios excluderunt qui in verba sua non jurarent; quod nomen, cum venerabile perpetuo esse debeat, tam misere usurpari, ætate præsertim hæc tantam pietatem ac lucem præ se ferente, ut à quibusdam, in occasionem civilis potentiae ac gloriæ præ fratribus suis consequendæ, conversus sit, perquam dolemus. Quid enim aliud in animo esse potuit illis qui novissimo Conventu interfuerunt? qui vixdum convocati humano jure convocari se negabant, vocationemque extraordinariam ab ipso Christo vendicabant, & Sanctorum jure quodam imaginario premendum imperio populum sibi sumebant; & hoc nixi Commento, novæ cujusdam Fabricæ fundamenta jacere conabantur, quæ *Quinta Monarchia* nominari debuerat, nullum finem habitura, sed potestates reliquas omnes indicto bello subactura. Deinde, quò *Quinto suo Imperio* viam sternerent, cum sacrarum Literarum loca quædam in suam sententiam detorsissent, & ipsi & eorum Discipuli palam affirmarunt ac docuerunt (& in eandem sententiam Profelytos omnes initiabant) Potestates cunctas jam existentes *Quarta Monarchia* Surculos esse, quos radicibus evulsos oportebat esse ac funditus excisos; unde eò audaciæ processerant, non solum potestates Civiles ac Regimina omnino vituperare ac damnare, & eorum excidium prædicere, sed illa, quantum in se erat, inferis devovere, atque indè impetum populi concitare, ad occasionem quamlibet arripiendam ipsos sectandi, eorumque consilia exequendi: Aded ut si inceptum illud *Quintam Monarchiam* statuendi, juxta sua somnia, cessasset, quæ nemini

nemini jus aliquod constare potuit, nisi quod ab iis & eorum sectatoribus petatum esset, haud arduum est perspicere, quàm facile Jus hujus gentis commune unius Factionis impotentia absorpsisset, & velut machina quædam omnem inter homines ordinem arietasset, eò quòd postquam receptum gubernandi morem, tanquam rivum quendam, proprio alveo diverterat, & naturale Jus omne & Civile, quod solum res humanas moderandi Firmamentum est, penitus sustulisset. Cùm itaque eorum conamina tam atrocia fuerint, nihilque levius legum ac Reipublicæ, jurisque totius populi subversione agitant, eo minùs attinebit reliquarum rerum violationem commemorare quæ minoris momenti sunt, *Decimarum* nimirum, & *Patronatûs* sive Juris illius quo Ministri Evangelii ad Beneficia præsentantur: quâ de Re, ut de cæteris, quoque hoc tantum dicemus, nihil iis moderatum satisfacere potuisse. Et hæc quidem ut æquissima ratio proponebatur, uti lectis quibusdam spectatæ pietatis ac fidei viris, negotium daretur de iis Ministris suum judicium ferendi qui à Patronis commendarentur; verùm illâ moderatione repudiata, ad extrema decurrebant, Jusque illud omne Patronatûs abolendum censuerunt; dùmque de eo disceptarent, temperare sibi nequiverunt quin illud quo animo facerent palàm ostenderent, cùm omnes ab se dissentientes, carnales & Antichristianos esse judicarent.

III. Quod ad Exercitum, cùm hoc maximum *Monarchia sue* obstaculum esset, de eo etiam exauctorando occulta consilia inierant, quem cùm apertè oppugnare

pugnare non auderent, eum technis aliis aggressi sunt. Cum enim de vectigalibus continuandis ad stipendium Militum in Conventu referretur, maximopere contenderunt (per causas quasdam speciosas) Rogationem illam omnino respuisse, atque ita uno ictu nervos omnes Exercitus incidisse, alimenta ei subtrahendo, qui unicum gentis praesidium ac robur erat; unde hoc necessario secutum fuisset, ut milites, per domos, hospitis quisque sui sumptibus, alerentur, disciplinam solverent, & in rapinam ac populationem per provincias effunderentur; omnis etiam Commeatus Classis intercipiendus fuisset, omnesque & Res nostrae & Copiae per Hiberniam ac Scotiam destituendae; & hoc ipsum tam alieno Reipub. tempore ac turbato, cum Scotorum pars magna ad defectionem spectaret, Resque publica externo etiam bello implicata esset, vimque maximam pecuniae instruendis classibus impenderet, quae quidem huius gentis adversus hostes externos tanquam murus ac munita sunt. Verum Rogatione illa de vectigalibus aegre tandem admissa, cum hac in parte conatibus eorum obviam itum esset, ad exauctorandos Exercitus Ductores proximè se converterunt, novosque cooptandos qui iis ad res novas moliendas adjumento futuri fuissent. Huic rei ut viam munirent, tentata omnis ratio est adducendi in odium Exercitum, ejus Praefectis ac Militibus *Fanisariorum* probrosum nomen impositum, eorumque ab Emissariis pulpita occupantur, quorum hoc erat quotidie negotium, ut in omnes quorum aliqua autoritas vel in Repub. vel in Exercitu esset, verborum contumelias jactarent, & illos quidem *Babylonis Stipendiarios*, Reipub.

D

autem

autem ipsam constitutionem Antichristianam appellabant, quorum petulantia non solum aliquorum præsentiâ, qui ex ipso Conventu erant, est comprobata, sed adjuncta etiam sapissimè ipsis eorum linguis, dum easdem in pulpitis ipsi partes agerent. Sed neque hic steterè; cum enim in eo Conventu voluntati ac cupiditatibus eorum, aequè ac ipsi volebant, mos gestus non est, à reliquis qui placitis suis obtemperare volebant, segregare se statuerunt, seque ipsos distinctâ ab iis potestate instruere. Hinc bonæ mentis aliquot ex ipso Conventu ad privatos quosdam ex industria constitutos coetus secum abduxerunt, specie Deum per supplicationes consulendi: verùm ad Dei contumeliam, divinique cultûs abusum, non alio fine convocari illos coetus à suis Authoribus reperiebatur, quàm ut ea commodius perficerent quæ prius consultaverant. Idcirco, & reliquos ex suo ordine, quæque ab iis acta essent, accusandi ac damnandi licentiam sibi sumebant, aliosque instigabant, ut eorum authoritati Scriptis edictis renunciarent, affirmabantque, si Conventus ipse adesse eos juberet, parendum non esse; consilium etiam inibant in iisdem coetibus, quo pacto ecclesiarum omnium, quas *congregatas* vulgò nominant, animos, literis missis præoccupare possent, suisque delationibus fratres nostros iis in Ecclesiis, ut de præsentis rerum administratione malè sentirent, persuadere (quorum libertati in Domino, aequè ac nostræ, consulimus, quorumque satisfactioni in hoc discursu potissimum laboratur,) his artibus operam dantes, ut hujus Nationis maxime religiosos in offensiones atque errores inducerent. Cùmque consensu omnium qui interfuerunt, vincere non possent,

possent, uti ejusmodi literæ ad Ecclesias mitterentur, quia plerisque in iis cœtibus hujus consilii malitia suboleret, singulis permissum est, pro occasione, sub-que arbitrata, quod sibi videretur, privatim scribere. Præter hæc omnia, datur in mandatis in eorum quodam Confessu, Ductores quosdam primarios Exercitu movere, aliisque iis substituere; quod ea inter milites dissidia ac emulationes concitasset, quæ eos, ut probabile erat, in mutuam cædem ac sanguinem inter se commisissent, eosque simul ac totam Nationem, veluti prædam, communi hosti exposuissent.

Hæc cum ita se haberent, Conventusque alienatis invicem jam prope animis esset; ambæque partes usque adeo exacerbatae, ut tam inter se divisæ viderentur, ac si duæ planè Nationes sibi mutuo infestæ, de Jure aut de imperio contendissent, ab hominibus hunc in modum affectis rerum ulla constitutio frustra expectabatur; verum è contrario, nihil potius expectari potuit, quàm ut Respub. ipsa sub iis pessum iret, Causaque hæc magna, tam feliciter sustentata hætenus atque defensa, eorum pravâ ac præposterâ commissâ sibi Reipub. administratione naufragium faceret. Quapropter, ipsius Conventus pars major, cum intelligeret non posse se diutius potestatem hanc penès se retinere, nisi vellet imminentium huic genti malorum omnium semetipsam authorem facere ac ream, Die *Decembris duodecimo 1653.* confectis ad eam rem tabulis, subscripto quisque nomine, suam illam auctoritatem ac munus publicum, summo tunc Duci Exercitus, nunc Domino Protectori *Angliæ, Scotiæ, ac Hiberniæ*, à quo id acceperat, in manus reddidit, atque in hæc verbz

Decembris 12. 1653.

Cum hodierno die in Conventu referretur, Parliamentum hoc, prout nunc constituitur, ex Republicâ non fore; adeoque expedire, acceptam a Domino Exercitûs Imperatore CROMWELLO potestatem, eidem in manus reddere; Hi quorum nomina infra scripta sunt, supradictam potestatem, hoc suo chirographo, Excellentia ejus reddidere, & jam nunc reddunt.

Quod cum esset factum, omnisque potestas hoc modo ad Imperatorem, tanquam Exercitûs Caput, rediret, consultandum primo quoque tempore necessario erat, quâ deinde Formâ Regiminis utendum esset. *Militarem* prorogâsse, plenum periculi fuisset, & cum populi libertate minimè consentiens, idemque planè ac vim Legi dominam imposuisse, Jûsque, cum ferendi tum exequendi leges arbitrio militum reliquisse, qui utroque gladio, tam belli quàm civilis Justitiæ, cincti, facili errore alterum pro altero strinxissent, sua libita legis loco proferentes, neminè auso intercedere, cum vis omnis in promptu sibi fuisset; quod magna necessario incommoda peperisset.

Ad Parliamentorum regimen revertisse, quemadmodum Parliamentum ipsum in *Rogatione biennali* supradictâ proposuerat, atque ita Nationes hæc Parlamento per successionem semper sedente gubernâsse, non ratio solum, sed experientia ipsa vincit, neque salutem inde nec libertatem sperari potuisse. Parla-
menta

menta semper sedentia haud magis ingenio hujus populi congruunt, quàm est naturali corpori salubre medicamenta pro alimentis perpetuò sumere: Parliamentorum enim primarius finis est ferre leges, & quæ gravia sunt populo iis remedia adhibere, Verisimile autem existimare nequit, si populus, utpote magnum corpus, prævis humoribus variâque intemperie sæpenumerò abundat, idcirco sub medici curâ semper esse debere; hoc enim necare citiùs quàm sanare possit. Ordinaria medendi ratio, quâ morbis invalescentibus in Repub. præcavetur, est ubi Leges vigent, Judiciâque incorrupta exercentur, quod magistratibus committendum est; legum autem latitudo propriè inducitur cùm morbi ingravescent & purgantibus validis indigent, quæ si absque intermissione adhibeantur, corporis habitum vitiant, vires labefactant, confluentibus autem majore copiâ vitiosis humoribus morbum corroborant. Quæ verò Respub. est, si modò civilem cultum ullum præ se ferat, cujus populus tam feris atque effrænatis moribus omni tempore sit, resque ita semper turbatæ, ut nova subinde legum remedia perpetuò requirat? Quæ si admitterentur, seculorum profectò aliquot opus esset ad Statuta atque Edicta innumera, inde brevi oritura, duntaxat perlegenda; Legesque haud meliorem in statum redigerent, quàm sub Imperio Romano ante *Fustiniani* tempora fuere, cùm seculis labentibus, adeò immensum in numerum leges excreverant, totque grandia volumina confecerant, ut ipsis Causidicis non minùs oneri quàm populo fuerint. Et ad hos quidem in Angliâ quod attinet, haud lentis sanè passibus eodè tendebamus, cùm tot à Parlamento nupero,

nupero, earque pugnares saepe inter se, leges edicerentur, ut Jurisconsulti nostri satis intelligant quanti sit negotii, legem legi edictumque edicto conciliare, quamque & inter se, & permultis vetustis legibus collatae quae libertatem populi apprimè spectant, malè cohaereant; adeò ut si hoc ipsis permissum fuisset, sedentibus in curiâ quoad esset collibitum, leges legibus cumulare, intra paucos annos Statutorum Codex Tyronis non locupletis rem tenuem pretio superâisset, ingensque integri olim *Livii* volumen, cujus vix capax una bibliotheca erat, adaequasset; unde fieret, ut interpretatio Legum extricari commodè nunquam potuisset, verùm suis illaqueata nodis, & *Patronum* & *Clementem* pariter discruciaâset. Hæc Parlamentorum semper sedentium, quod ad Legum lationem, incommoda fuissent; quod autem exequendas quoque leges sibi sumebant, ejus ne mentio quidem in libero populo facienda est, cujus salus in hoc posita est, ut quoties Judices quicquam iniquè statuunt, facilis ad provocationem aditus pateat, quæ rarissimè obtineri potest contra Parlamenti injuriam, cujus suprema curia potestas summa est. Fac autem succedenti Parlamento rationem semper reddendam fuisse, id tamen si fieret, difficile admodum foret tam numerosum ordinem ad calculos vocare, quod Parlamentorum dignitati parùm responderet; nec minoris esset negotii reos excerpere, quandoquidem id cum libertate Parlamenti minimè constaret, quæ in liberâ maxime disceptatione consistit, quam & quisque sibi vendicabit, seque quod sibi optimum videbatur protulisse asseverabit, si ut iniquæ cujuspiam auctor sententiæ in judicium adduceretur. Immo verò esto,

reos

reos hujusmodi ex ipsa curiâ singulos ad quæstionem rapi posse, nihilominus remediî consequendi spes exigua adversus eorum decreta arbitraria populo hinc esset, eo quod tanta molis corpora tardè promoverent, & quotidiana sollicitatio & facultates & patientiam expectantium prius exhaurier, quàm impetrari quicquam possit; quæ vera esse longo usû didicimus, ex nuperi Parlamenti sessione tam diu productâ. Ubi Jus dicitur, oporteret ibi, si quid per injuriam decerneretur, contra ipsos Judices provocationis Jus dari; hoc nisi foret, vel sine lege vivere præstaret. Verùm hoc à Parlamenti perpernis expectari nequit. Quomodo igitur ad exequendos leges nequaquam infirra primò sunt (cùm id minorum Curiarum peculiare munus sit) utque opus non est, inò quàm maxime incommodum, ut in novis legibus procedendis semper occuparentur (quod eorum præcipuum munus est,) ita concedi est necesse, eorum perpetuum in Repub. confessum, & supervacuum, & periculosum, onusque populo maximè deplorandum futurum fuisse.

Postremò, lectos quosdam viros ad Summam rerum in se suscipiendam convocasse, quâ viâ in Convantu novissimo constituendo incedebatur, exorta inde mala nimis manifesta, recenti memoriâ, diffundebant, ideòque nimis discriminis erat ad evitatum modò scopulum de naufragio periclitari. Interest & nostri & totius populi, ab illo fallaci dogmate sibi cavere, quod Jus gentis commune pene absorberat. Non enim possumus non illorum hominum in hac hæresi politicâ tam audacter asserendâ pertinaciam ad-

admirari; *Homines scilicet pios, quamvis aliqui
 parum intelligentes, verumque politicarum planè rudes,
 regenda Reipub. magis esse idoneos, quam alios vel
 maximâ prudentiâ viros, natura duntaxat donis ac
 morali virtute instructos*: Unde in hanc nimium
 sententiam proclives sunt, nullis Rempub. credi
 oportere nisi piis, aut qui vocatione Sancti sunt, ut
 qui pro muneris magnitudine evidentissimum Dei
 auxilium sortituri sint. Veruntamen, recens experi-
 entia nos docuit, non istoc Deum modo res huma-
 nas moderari, quin mundum humanæ prudentiæ at-
 que industriæ artibus gubernandum reliquerit. Gu-
 bernandi enim opus, in donis hominum internis, quâ
 fideles sunt & iustificati, non versatur, verum acti-
 onibus externis tantum circumscribitur, cum ad ter-
 rorem improborum, laudemque eorum qui ex na-
 turæ lumine naturalisque conscientiæ præscripto,
 rectè faciunt, constitutum sit; quod quidem totum
 Magistratûs Christiani officium complectitur, quem
 intra hos se terminos continere oportet. Atque à
 Christi etiam sententiâ usquè adeò abhorret, ejus
 oves. Authoritatis supremæ præsepibus includi, ut
 suos discipulos, nosque in illis disertè moneret,
Regnum ejus ab hoc mundo non esse; unde tritam illam
 opinionem omnino rejicit, jamdiu quidem explosam,
 ab his autem rursus exuscitatam, *Authoritatem sacu-
 larem fundari in gratiâ deberè*. Quæ res S. Paulo
 cæterisque Apostolis novique Fœderis Scriptoribus,
 adeò non in mentem venit, homines, quâ Sanctos,
 Jus Regiminis ac principatûs vendicare sibi posse,
 ut jubeantur patientiâ potiùs se armare, ad tribulati-
 ones & persecutionem subeundam, tanquam suam in
 hoc

hoc mundo sortem, deque precibus fundendis pro regibus ac magistratibus potius cogitare, satis sibi habentes, si modò sub iis hoc tantum, quasi fructum suarum precum, impetrarent, ut vitam tranquillam atque pacatam traducere possent. Nam Dei Cognitio in Christo, non regendi imperio mundi causâ, sed fini longè præstantiori ac sublimiori, Divinâ nempe Communionem fruendi, libidines carnis ac inordinatos affectus frænandi & extinguendi, totumque internum hominem alterius, id est spiritualis, regni legibus subijciendi gratiâ, revelata est. Optandum quidem esset, Reipub. Rectores, Gratiâ ac cognitione Dei in Christo semper esse præditos, quæ ad illa dona Sapientiæ, Prudentiæ, ac virtutum moralium accedant, eaque illustrent, ipsique Reipub. splendori ac decori sint; verum infusa divinitus Gratiâ, quamvis eorum donorum aliquâ ex parte plerumque compos, non continuo tamen Gratiâ præditos, satis acri in rebus civilibus perspicaciâ imbuunt; multas enim Intelligentiæ, Justitiæ, Fortitudinis, Patientiæ, &c. dotes in aliis cernimus, quibus multi fideles carent, unde ad moderanda varia hominum ingenia apti nati sunt, & ad rerum item eventus ex rationis ac naturæ ductu longè prospiciendos; quæ sola ratio mundi gubernandi à Deo instituta est, qui totam hanc intra Naturæ machinam homini naturali temperandam permisit. Quoties ergo Magistratus extra suos fines egressus aliis fundamentis nititur; quotiesque ob ullam aliam rationem (ut supra dictum est) præterquam ex Jure naturali atque Civili, magistratum sibi quisquam arrogaverit, non solum (ut nuper vidimus) redigendæ ad servitutem Conscientiæ,

E

per-

persecutionisque severæ, fundamenta jaciunt, verum-
etiam, quantum in se est, omnibus, nisi qui sui Secta-
tores sunt, bellum indicunt, deleto ipso jure naturæ
vinculisque omnibus Societatis humanæ ruptis ac
violatis,

Sed neque omitti hic debet, quàm periculosum
isti in scopulum suo impetu ferantur, qui Spirituales
cum Civilibus rationes intexere conantur, atque ita
Ecclesiæ fines Reipub. finibus æquales extendere,
quod illi faciunt, qui nullis, nisi vocatione Sanctis,
summam auctoritatem concedi oportere affirmant;
in hoc enim ad ipsum Papæ ac Prælatorum dogma
recurritur. Hoc ipso obtentu Papa se primùm eve-
xit, postque eum Prælati, spirituali auctoritate ad
civilem adjectâ, atque ita Christi regnum hujus
mundi esse voluerunt, quod idem & isti miseri ac
delusi faciunt, qui eodem carnali commento Quintam
suam Monarchiam fundarunt.

His igitur, aliisque multis animadversis, placuit
solidam ejusmodi ac stabilem rerum constitutionem
adsciscere, quæ multis illis incommoditatibus possit
viam præcludere, quas sub aliis fluctuantibus formis
jamdiu sensimus, nosque ad antiquam regiminis for-
mam sub Parliamentis ac summis Magistratibus, quàm
proximè, quoad id communi bono fieri queat, redi-
gere.

Talis per omnia est constituta nunc Forma, jam-
que palam declarata.

Verùm, ut hoc clarius ac evidentius fiat, proximo
loco generatim de eâ quædam dicemus, deinde ad
specialia

specialia descendemus. Generatim hoc dicimus, quemadmodum hæc novissima mutatio, easdem ob causas, eademque habitâ æquitatis ratione, introducta est, quæ quidem causæ ad omnes quoque priores formarum mutationes nos impulerunt, necessitate etiam subigente, admissa est, ne tota gens miseriarum ac turbarum fluctibus demersa ingereret, quas fluxa atque incerta perditorum hominum consilia invexerant, qui à pristina sanitate deficientes, commissi sibi muneris publici fidem violârunt; ita ex illis prioribus Formis nulla æquè consuluit religioni ac libertati, aut eas nobis præstitit, quas & Parlamentum & Exercitus unoquoque suo Scripto edito, summum sibi propositum finem, & veluti Causæ totius succum & sanguinem, esse testati sunt: Aded ut, etiamsi nunc Respublica novam induisse faciem videatur, reverà tamen eadem maneat, habitûque ac valetudine firmiore nunc certè est, quàm unquam antea fuit.

Si totam summatim ob oculos ponimus, populo fundatum hoc regimen reperiemus. Cujusnam potestas est veteres leges rescindendi, novas figendi? Populi in Parlamento convocati; sine eo nihil istiusmodi confici potest; illum oportet iis legibus regi quas ipse elegerit, nullisque vi impositis tenetur. Cujusnam deinde est earum administratio? cuiusnam ritè exequendas curare? Non qui velut patrimonium suum aut hæreditatem, jus atque imperium in populum ex natalibus sibi vendicat, quique nec jus nec libertatem illi concedit, nisi quod regia duntaxat gratiâ ac voluntate pendeat, juxta illius Prærogativæ tenorem ab Angliæ regibus olim vindicatæ; quibus

bus, si quid populus, quod suum dicere poterat, obtinuit, non tam id ex jure, quam ex gratiâ & precario, possidere existimabatur. Verum dehinc gerenda Respub. est ab eo qui suffragiis eligitur, eaque electio, vi suâ ac virtute primariâ, à populo oritur, quemadmodum plenius & particulatim infra demonstrabimus, omnemque potestatem tam *ferendi leges* quam *administrandi*, à populo derivatum nunc iri docebimus; quo nullum clarius libertatis argumentum existere potest.

Deinde, quemadmodum is hæreditatis jure, ullôve alio, quod supra populum sit, potestatem hanc exercere non debet; ita eam tanquam sibi creditam accipiet, ad utilitatem populi atque salutem; potestatemque eam quâ donatur, non ipsius potentie ac gloriæ, nisi cum pace atque utilitate eorum quos regit conjunctæ, servire oportebit: cum antehac Reges in hac gente qui fuerunt, assumpserunt sibi, semperque asseruerunt Jus Regium, ut sibi proprium, à Jure populi sejunctum, eoque superius, quod & suum quoque dixerent, haud secus atque sua bona privatus quisquam solet dicere: Uaque auctoritatem suam debere se populo neutiquam existimârunt, ita ut aliâ ratione regnum administrarent, quam ad propriæ dignitatis ac potentie amplificationem, obligari se non crediderunt. Et quamvis doctrina hæc ab auctoribus quibusdam nuperis divulgata esset, *Reges non sibi, sed populo creatos esse*; Aulici tamen hanc falsè ridebant, nosque Paradoxam eam ab Rege ejusque sequacibus habitam fuisse scimus. Et quoties tamen, quòtque Scriptis editis, Parlamentum Regem illum altimum magnum & gloriosum se redditurum promissit!

misit. I. eumque sub eâ conditione recipere magnopere cupiebat, si eorum Postulatis auscultare voluisset ! Nunc verò, Gloriæ ac Magnitudinis ejus quibus præest, mentio omittitur, id maximè studetur quo pacto populus magnus & gloriosus reddatur, summus autem Magistratus, haud alio modo atque ad eum finem id queat conducere ; undè Rempub. hanc satis popularem, libertatèque Anglorum antiquam non confirmatam solùm, sed & auctam esse apparebit ; & Juris exequendi potestatem, etsi in uno collocata est, æquiore tamen ratione quàm antehac, fundatam esse.

Verùm ab his quæ generatim dicta sunt, ad singula quædam Capita præsentis Constitutionis veniamus ; in quibus reperiemus, omnes supremæ Authoritatis Partes, à populo, potestate aut propriâ, aut deputatâ, exerceri ; non eas tantùm quas sub regibus jure sibi vendicârunt, sed eas etiam quas antea nè postulârunt quidem.

I. Supremæ Potestatis primum ac præcipuum hoc Caput est, *Passe Leges vel instituere, vel mutare, vel abolere*, de quibus disertè cautum est in Parlamento hæc fieri, & non alibi oportere, nisi propter occasiones quasdam, idque interea solùm dum sequens Parlamentum convocetur (cujus ratio postmodum patebit.) Utque hujus supremæ Potestatis in Populo exercitium eludi nullo modo possit, continuæ certissimæque Parliamentorum successioni provisum est, tantâque cum diligentia ac cautelâ, ut vel ipsæ Cautionum circumstantiæ satis persuadere possint, totam hanc Constitutionem communi bono designatam fuisse, non ad unum quempiam amplificandum.

dum accommodatam. Quod & ampliùs liquebit, si hæc deinceps considerentur.

1. Primum, quantâ cum curâ Parliamentorum continuæ successioni consulatur. Parliamentum triennio quoque, vel eo sæpiùs, convocandum est, neque id summi Magistratûs arbitrio permittitur, velit necnè convocare; aliis enim certis potestas facta est, immò ex officio injungitur, absque eo, si is ei muneri deerit, Conventum indicere, perduellionis crimine postulandis ni id fecerint. Quæ Cautio cum *Lege illa Triennali* ferè consentit quæ Parlamenti proximi initio lata est; idque eo tempore, cùm populus quid sui juris esset probè intellexit, cùmque de Parlamento vel eodem perpetuo, vel aliis sine Intervallo succedentibus, ne per somnium quidè cogitavit, sed æquissimam tantùm successionem illorum Conventuum summorum postulavit. Eadèmq; prorsus Postulata ab Exercitu crebris eorum Scriptis repetita sunt.

2. Secundò, quod ad Parliamentorum Constitutionem, sciendum est, eorum numerum qui eligendi sunt, majori cum æquitate ac ratione, quàm antea, per singulas provincias descriptum esse, juxta quod sæpe ab Exercitu declaratum atque propositum erat; nec minùs cautè electionibus fraudulentis, falsisque nominibus referendis occurratur. Et ubi Electionis Jus per singulas Provincias iis duntaxat permissum est, quorum possessiones aut bonâ ducentis libris æstimantur, consideretur, permissionem hanc ampliorem nunc esse quàm sub Regibus fuerit, quo tempore Jus istud magnoperè accisum erat, iisque tantummodò concessum qui mancipio agros possidebant,

bant, quasi illos solos conveniret esse liberos: Nunc verò eà prudentiâ definitam esse arbitramur, ut neque laxum nimis, neque plus justo constrictum sit.

3. Tertiò, si tam quales eligendi, quàm electuri sint, consideramus, moderationem admodùm Christianam eà in re adhibitam reperiemus. Cautum est, ne eligantur qui armis contra Parlamentum fuisse post Annum 1641. nisi si post illud tempus Parlamento militârunt, aut suum insigne studium testificati sunt, ut hâc ratione præcaveatur, ne supremis Conciliis interfint, qui se tam recentèr Causæ Dei hostes, ejusque populi communi bono ac libertati adversos, declaravere. Sed quoniam spes est, posse tales, in civitate liberâ degentes, ad sanitatem aliquando redire, præmissa illa Cautiò haud ampliùs *trinu Parliamentorum Triennialium* spatio duratura est, præterquam si *Romana religionis* sine, aut barbaræ ejus ac sanguinariz *Conjunctionis Hibernica* consilii fuerint. Utque observandæ in Electionibus Conditiones irritæ ne sint, potestas Concilio reservata est, de electis indicandi, oblique priùs approbandi quàm in Senatum recipientur, quæ iudem potestas post tria deinceps Parlamenta Triennalia est finem habitura. Atque hoc haud dubiè modo longè facilius Senatu excluduntur qui de Repub. malè sentiunt, Causæque illi de quâ tandiù dimicatum est, rectius consultur, quàm eo quo uti plerique ex nupero Parlamento decreverant, sese nimirùm in perpetuum stabiliendo, aliòsque omnes qui reddendam rationem ab iis poscerent, succedere prohibendo, suæ incolumitati Reipub. discrimen quodcunquè posthabentes,

habentes, planè quasi totius gentis salus, eorum salute illigata esset: undè fit, ut quemadmodum hinc mature prospicitur, quò ii qui in illà pridem de libertate contentione fideles ac strenui reperti sunt, rerum gubernacula penès se retinere possint; ita inde similitatum extinguendarum fundamentum probè jactum est, eaque dissidia atque inimicitias bello Civili ortas obliviscendi, non solum iis aditum ad Rempub. aperiendo, qui ex hostibus amici jam facti sunt, sed etiam tempus definiendo, post quod tempus omnia huiusmodi personarum discrimina tollantur, quo, si Deus benè juverit, inclinari studia hominum atque componi ad pacem perpetuam queant. Quæ omnia ab Exercitu, iisdem nixa rationibus, proposita sunt, Anno 1647.

4. Quartò, ejusmodi nunc potestate Parliamentum instruitur, ut præter eam quæ Parliamentis præcedentibus attributa est, in inquirendis quæ à Magistratibus malè gesta sunt, ac corrigendis &c. possint ex præsentì Constitutione, authoritate propriâ, Leges ferre aut antiquare; undè Prærogativa illa immensâ, quam *opem* nominant *Negativam*, Regum nostrorum delicæ, Flòsque Coronæ regiar, ut existimabant illi, pulcherrimus, idque ipsissimum de quo Rex ultimus maximoperè contendebat, jam nunc omninò ejuratur; hoc etiam providetur, si intra diem vigesimum *Dominus Protector* oblatas sibi à Parlamento Rogationes non signaverit, uti pro legibus deinceps nihilò seciùs habeantur, ac si ipse suum Assensum præbuisset.

5. Postremò, Parliamentorum duratio consideretur; cavetur enim, ut prorogari, intermitteri, aut dissolvi,

dissolvi, intra quinque mensium spatium, cetera ipsorum consensum, ne possit, cum è contra, nemo nesciat, Jus dimittendi suo arbitratu Parlamentum, & vendicasse sibi Reges nostros, & saepe usurpasse. Verum hac in parte, Jus Parliamentorum jam nunc stabilius redditur, contraque dimissiones arbitrarías ac repentinas communitur; cum impossibile sit cuiquam, ante tempus præfinitum, absque ipsorum consensu, ea dissolvere: quibus una cum absolutâ leges ferendi potestate consideratis, prout hâc demonstratum est, nihil arbitramur excogitari posse, libertati ac prosperis rebus populi conducibile, quod à Parlamento effici non queat, *Protectore* licet abnuente.

1. Quod si quis ad hoc caput de Parliamentis primo loco objiciat, ex Articulo 24. Constitutionis hujus, conferri in *Dominum Protectorem* Jus renuendi (seu quam appellant *vocem Negativam*) de iis omnibus quæ Constitutione dictâ continentur; & ex Articulo 12. tabulis ab se signatis obligari electos, ne quid constituti regiminis, quatenus in uno Rectore ac Parlamento jam collocatur, immutare conentur, atque hac lege cohiberi ac circumscribi supremam eorum potestatem, iis ipsis in rebus quæ ad eorum munus maximè omnium pertinent: Respondetur, quanquam necessarium non est, optandum tamen esse, ut populi suffragia in constituendâ regiminis formâ plurimum semper polleant, verum cum Constitutio aliqua semel sancitur, post concussam tot bellis intestinis, tot de libertate contentionibus, *Rempub.* quod in Anglia nuper accidit, eam proculdubio eo pluris facere debemus, tanto civium sanguine par-

tam, Tyrannis frustra obtinentibus, nostramque esse inprimis arbitramur, omnem operam dare, uti jacta modò libertatis Fundamenta ne subruantur, hâc præsertim ætate, quâ rerum fundamenta convellere maximum plerisque studium est, Formamque aliam aliâ temerè mutare, cum insuper compertum sit, quanta communi hosti emolumenta accesserint, ex incerto ac lubrico rerum nostrarum statu, quo, velut erratica olim *Delos*, Insula hæc nostra fluctuabat; quibus omnibus perpensis, idoneum maximè hoc tempus videtur fuisse, in quo levitas vulgi cohiberi ac reprimi deberet, summâ aliquâ autoritate, quæ huic genti eadem posset dicere, quæ omnipotens Deus effrænato mari dixit olim, *Hic fines tui sunt, hucusque, neque ultra progredieris*. Jam verò necessaria hæc Constitutionis ratio, non alia omnino est atque ea quæ cuncto Exercitui, in illa Consensus sui Declaratione *Fano S. Albani* missa, commodissima est visa, iisdem fundata rationibus, similique oblata occasione, in qua itidem hand absimilis legitur Cautio, ne qua potestas Parlamentorum Constitutionem tum propositam immutare, aut rescindere valeret: Sed neque potest non rationi maximè consentanea & necessaria planè censeri, post tantos motus, statumque rerum nostrarum bello hoc Civili usqueadeo turbatum, quandoquidem hujusmodi tempora quoties incidunt, expectari, imò ne cogitari quidem potest, quo pacto populi Consensus forma ulla Reipub. stabiliri queat; cumque prorsus necesse sit administrationem rerum aliquam esse, fierique non possit quin sit aliquis adhibendus qui ejus formam ac modum præscribat, omnesque eâ formâ tenendi sint, nisi si
res.

res novare quotidie volumus, atque ita perpetuis mutationibus vexari ac distrahi, sanè, quemadmodum hæc præsentis Formæ definita præscriptio, ad rerum ac temporum necessitatem accommodatissima proculdubio est, ne Contentionum nostrarum labyrintho sine fine aut exitu, perpetuo erremus, ita neque novum est, nec ipsius Exercitus exemplo caret, etiam eo tempore cum à plerisque incorruptus maximè, & libertatis rationibus ex animo deditus, existimaretur.

2. Secundò, poterit fortasse objici, cum spatium viginti dierum *Dominus Protestari* concessum sit, in quo de iis Rogationibus possit deliberare, quæ à Parlamento ad eum, ut consentiat, deferentur, videri hoc Parlamenti prudentiam in dubium vocare (quæ gentis totius prudentiæ instar est) quasi de iis Rogationibus ipsi satis consultare noluerint, qui postmodum leges fieri debuerint. Verùm responderetur, hæc de re ad majorum prudentiam recurrendum esse, qui in rebus civilibus haud minus sapuisse, quàm Parlamenta posterorum, videantur; eos tamen acceptas, haud sine summa deliberatione, ferre leges consuevisse; Idque nobis innui recitandâ toties in Senatu Rogatione quaque, dein remittendâ, denique perscribendâ, aliisque multis Circumstantiis quæ cunctationem significarent, quæque non alio fine sunt facta, quàm ut præceps atque præproperum hominis ingenium retardarent, ne in rebus arduis tantique momenti, ad scopulos incauti ac temerari appellerent: Hanc itaque ob causam, æquum censuere summo etiam Magistratui deliberandi certum tempus largiendum esse, ut cum is suum quoque assensum

beret, humano more, proprio scilicet iudicio ac ratione adductus, id faceret, cum verisimile sit, eum cui semper præstò sunt qui in Consilio adsint, habere sæpe nonnulla quæ in medium afferat, graviore adhuc deliberatione non indigna, quæque ad corrigenda quædam aut in melius formanda conducant, iis in rebus quibus est assensurus. Hinc olim erat, ut cum Rex huiusmodi de rebus deliberandum sibi censuisset, hæc uti solet respondendi Formulâ, *Le Roy l'avisera*, id est, *Rex videbit*. Atque hoc illi à Parlamento nupero objectum est, solam hanc fuisse supremi Magistratûs Prærogativam, ad *Negativa vocis* (ut loquuntur) Assertionem refutandam. Quapropter, cum hoc spatium deliberandi concessum, haud magis Parliamentis futuris quicquam derogare possit, quam derogasse superioribus existimatum est, cumque ratio haud minus firma nunc moneat (imò firmior fortasse, ut res nunc sunt) cur maximis in rebus incogitantia vitari debeat, cuius à Parlamento nupero triste satis exemplum relictum est (fixis eodem penè momento legibus atque refixis, & vel abortivi in modum editis, vel in ipso partu extinctis,) in ea necessario sententia sumus, vicenorum dierum spatium, ad deliberandum in eiusmodi causis, *Domino Protectori* concessum, non posse Parlamenti prudentiæ ullum afferre præjudicium, quinimò & ipsis simul & toti Reipub. salutare admodum videtur fore.

3. Si Tertiò obijciatur, Spatium illud quinque mensium durationi Parliamentorum præscriptum, Jugum quoddam esse, libenter cum istiusmodi hominibus argumentis ageremus, eosque rogatos vellemus cogitent.

cogitent secum, nisi durare in perpetuum Parlamenta maluerint, discedendi aliquod tempus necessariò statui oportere, in quo postuletur ut Conventu abeant; alioqui data occasio est summam auctoritatem iisdem viris perpetuandi: quàm verò inviti istiusmodi potestatem homines dimittere ex manibus soleant, quàm facile, tanquam aquæ stagnantes, vitium ac corruptelam, in exequendis præsertim pro arbitrio legibus, contrahant, quantaque exindè mala fere sequantur, nos, cum universo populo, experientiâ planè deplorandâ compertum habemus. Nolumus tamen hinc Parliamentis ignominie notam inurere, neque apud vulgus in contemptum adducere, propter errata quædam novissimi, cum ea morbis civilibus medicinam esse paratissimam sciamus, ab illo igitur *Observare* (qui quidem, initio hujus belli, Parliamentorum acerrimus Assertor fuit, & cujus scripta Parliamentum vicissim plurimi fecit) appositissime dictum est, *Parlamenta, interposito certo intervallo, medicina, non victus in modum, adhiberi oportere*; id ni fiat, nimia assuetudine corpus viciatura atque consumptura, mendendi vim nullam habitura, ex quo necessitatem videmus Intervals ponendi, in quibus Parlamenta non convenirent. Præterea consideremus, peccasse in hoc ipso regiam gubernationem, quòd nullum durationis tempus idoneum statueretur, quasi munimentum quoddam, à quo inundans Prærogativa ac voluntatis impetus, ne in Jus Parliamentorum irrumperet, propulsari posset, Reges ea vel uno momento dissolvere non dubitârunt, immò etiam sæpenuerò cum vixdum convenerant, & priusquam querelis populi allatum ullum remedium esset. Præsentis igitur Regiminis.

giminis solertia, quæ ad Parliamentorum rectam constitutionem faciunt, ea omnia tam prudenter temperavit, cautumque eatenus de his voluit, ut, veluti medicina, suam expromendi efficaciam tempus debitum nunc sortiantur, (quod antea non est datum) neque spatio quinque mensium prorogari, intermitti, aut dissolvi, sine suo Consensu nequeant. Quam se, cum contra arbitriam ac repentinam dimissionem provisum remedium sit, cum tacita significatione, posse Conventionem multò diutius prorogari, imò quoad Reipub. necessaria tempora flagitabant, cumque posteaquam Parliamentum hoc modo per aliquot annos convenierint, reperietur quinque mensium spatium corrigendis administrationis erroribus, & subsidiis Reipub. comparandis sufficere, quantum per intervalla tam exigua opus erit (inter quæ, extra ordinem etiam Parliamentum convocari poterit, si insignis aliqua occasio supervenerit,) cum deinde liberas Nationes regendi ratio, non sit ad libertatis quolibet Ideas accommodanda, quas melancholici quidam sibi adumbrare solent, ad eam autem formam redigenda, quæ & rebus gerendis & incommodis vitandis, ad pacem & incolumitatem populi aptissima sit, cumque postremo longè minus malum sit Parliamentum duratione circumscribi, quam ad libitum se prorogare, nihilque incommodi ex hoc definito tempore oriri possit, immò, si singula perpendantur, commodissimum esse appareat. His rebus inter se collatis, minus periculi ab huiusmodi dissolvendi potestate metuendum arbitramur, uni duntaxat tacite reservatâ, cum & is, si ea abutatur, reddendæ rationi obnoxius sit, quam si Parliamentum (quæ, ut cernimus, non magis quam

quàm Papa aut Concilium quodvis generale, erroribus immunia sunt) sui perpetuandi arbitrio relinquuntur, atque exinde quilibet agendi, quandoquidem eam potestatem quandiu retinent, rationem nemini reddituri sunt. Summa igitur omnium quæ dicta sunt, hæc est, sine controversiâ non minùs necesse esse, Parlamenti dissolvendi, quàm convocandi tempus definiri: Neque minus profectò Scriptis omnibus à Parlamento innuitur, multo antequàm de se perpetuando cogitasset. Et meminisse possumus, ut Anno 1647. licet non idem, simile tamen durationis tempus, in iis quæ ab Exercitu proposita erant, designatum fuerit, quo expleto, Parlamentum quodque, ex instituto, deponere auctoritatem debuit, nisi aliam priùs ob causam consultò eam deposuerat.

Absolvimus jam Tractatùs illam partem, quæ ad Successionem Parliamentorum & Constitutionem, per singula capita, attinebat; in eaque planum fecimus, primum illud & præcipuum supremæ Auctoritatis Caput, quod in Legum latione positum est, integrum Parlamento esse reservatum; objectiones denique potissimas diluimus.

II. Ad Secundum pergimus, quod est *Administratio Rei militaris*; de quâ, non potest non memoriâ teneri, Regem sibi eam vendicasse totam, tamquam jus suum solius absolutissimum ac proprium, quod neque ex Parlamento penderet, Jusque ejus in illam omni tempore excluderet. Parlamentum à Rege magnoperè in hoc dissensit, & jus ejus Fiduciarum duntaxat fuisse contendebat, sèque, quoties
Reipub.

Reipub. periculum ac necessitas id requirebat, ipsæque suo muneri deerat, procurare Rem militarem atque administrare debuisse, ut cui populus id munus potissimum credidisset. Recordari etiam debemus, Parlamentum postulasse, ut tantummodo ad certum tempus Res Militaris in sua potestate esset, causa autem sola postulandi erat, eò quòd tempora Reipub. insolita accidissent. Nunc autem quod à Rege vendicatum est, & cujus maximè causa bellum intulit, nè postuletur quidem, disertisque verbis dicitur, Dom. Protectori rem militarem terrâ marique curæ fore, quandiu Parlamentum habetur, ejusdem duntaxat consensu; cùm non habetur, consensu majoris partis Concilii. Ex quo perspicuum est, Jus populi in Parlamento, quod ad Rem Militarem administrandam, conservatum esse. Quòd si quid per intervalla posthac in ejus administratione à Concilio malè gestum fuerit, Parlamenti succedentis erit ea de re cognoscere, remediũque adhibere.

III. Tertia supremæ Authoritatis prærogativa est *Jus Pacis & Belli*; atque hoc ex Constitutione hujus Regiminis, non solum cum Concilio, sed cum Parlamenti etiam communicandum est. Si quod enim bellum cum externo hoste in posterum contigerit, convocabitur statim Parlamentum, ut de eo gerendo consulatur; quod est Privilegium ne à Parlamento quidem in *suis Novendecim Propositis* postulatum (quæ sanè acerrima existimantur fuisse eorum omnium quæ Regi primò lata sunt) neque in ullis eorum Scriptis per id tempus evulgatis, sed Regi semper ex more permissum.

IV. Quar-

IV. Quartum supremæ Authoritatis Caput est *Jus Velligalia ac Tributa imponendi*; atque hoc etiam totum Parlamento reservatur; cum æquissimum sit, ut qui à populo immediatè deputantur, iis solis id Juris in facultates ejus concederetur. Quòd autem Articulo hujus Constitutionis tricesimo, est Clausula quædam, quâ *D. Protectori* potestas facta est, ad tempus, habendi censûs, consentiente Concilio, ad prævertenda pericula atque incommoda quæ alioqui poterunt accidere, advertendum est, quemadmodum hoc necessitati solùm tribuitur, nec diutiùs quàm ad sequentis Parlamenti initium durare debet, ita multò minus est quàm quod ab Exercitu Anno 1647. propositum erat, quo tempore, ut Commissariis quibusdam, vel Concilio, daretur per Intervalsa Parliamentorum potestas similis, postulabatur.

V. Quintum Authoritatis Supremæ Caput est, uti ad eam *Ultimò provocetur*; & hoc quoque Parlamento reservatur.

VI. Sextum atque postremum Caput est *Jus creandi ac constituendi Magistratus*, quorum Jus creandorum à summo usque ad infimum, audemus dicere, adhuc vel disertè, vel implicite atque ultimò, in Parlamento situm esse; quod & infrà planum faciemus, cum ad singulos Articulos hujus Constitutionis, huc spectantes, ventum erit, cujus rei tractatio hujus operis conclusioni, tanquam suo proprio loco, aptius coincidet. Interea, cum hæc omnia Supremæ Authoritatis Capita intra Parlamenti parietes includantur,

dantur, pro certo ac indubitato habendum arbitramur, quemadmodum constitutum hoc Regimen primis omnibus Postulatis respondet, quæ à Parlamento Regi nupero lata sunt, ut quæ Nationem hanc florentissimam redditura crederentur, ita multis in rebus longè iis præstare, quod ad libertatis, bonique communis, & salutis publicæ conservationem spectat. Atque hæcenus apparere satis existimamus, nos primis Consiliis atque institutis nostris etiamnum firmiter insistere.

Verùm ut pergamus, proximum in hoc Regimine observandum est, quòd in iis quæ ad *Religionem* attinent, ei quoque fini per omnia respondet, quem & Parlamentum & Exercitus sibi proposuerant, in quibus libertati populi conservandæ haud minùs consulitur, quàm in aliis omnibus civilium Rationum aut Juris Articulis. Nam memoriâ repetendum est, Parlamentum ad id imprimis incubuisse (exceptis semper dissolutis & blasphemis quibusque opinionibus ac vitæ moribus) ut infirmis Conscientiis Christianâ libertate consuleretur; idque operam dedit, ut religioni eamque sincerè profitentibus, faveret ubique ac patrocineretur, utque ad Evangelium propagandum, lucemque per obscuram hunc mundum diffundendam, liberum iter muniret, adeoque formas omnes cultûs supersticiosas atque corruptas ei contrarias amoveret, quæ res religiosæ illius quam sibi proposuerat Reformationis, propria materies erant, seque idem sensisse Exercitus scripto sæpè demonstravit. Atque huic convenienter sanctissimo & Christiano consilio, arbitramur piorum omnium rationibus summopere pro-

prospectum esse, uti & *Evangelii Ministris alendis, errorum atque haresum confutationi, Papis, Prelatis, & quicquid pietati sanaque doctrina contrarium est, extirpationi*, ut in 35. 36. 37. & 38. Constitutionis hujus Articulis videre est. Et propterea, quod in 36. & 37. Articulis innuitur, Magistratui in animo esse certam aliquam Divini cultus formam publicè proponere, quæ forma cum Doctrinam, tum Disciplinam sive Cultum, complectatur, hinc quidam obijciunt, hoc Institutis atque sententiis Exercitus pristinis omninò repugnare; ad quod respondemus, quæcunque olim fuerint hæc de re, privatorum complurium in Exercitu, judicia atque opiniones, ipse tamen Exercitus, à potestate Magistratus in rebus ad religionem pertinentibus, dissensisse se nunquam declaravit, aut non licere Magistratui, profitendam publicè doctrinæ ac disciplinæ Formam proponere; immò in ejus Scriptis ac Postulationibus contrarium planè significatum esse atque expositum reperiemus. Nam primùm, in iis quæ proposuerat, nihil istiusmodi reprehendebat, hoc tantùm postulabat, uti Officialium omnium Ecclesiasticorum Authoritas, Jurisdictio, visque omnis coercendi, aut quenquam civilibus poenis afficiendi, funditus tolleretur, utque Edicta omnia atque Statuta rescinderentur, quæ coetus publicos Ecclesiarum non advenantibus, aut alibi religionis causâ privatim convenientibus, poenas irrogarent. Inque eo Scripto *Junii 14. Anno 1647.* edito (quod omnium instar sit) ulla sibi Consilia esse gubernationem omnem Ecclesiasticam evertendi disertè negat, hoc solum postulat, ut juxta ea quæ Parliamentum ipsum sæpius declaraverat (infirmis nimirum

mirum Conscientiis consultum iri) idonea aliqua ratio promissa illa præstandi iniretur, utque ii qui, conscientia sic suadente, formis receptis assentiri nequissent, communi hominum ac civium jure, libertate & commodis, eam ob causam ne excluderentur, dummodò innocenter & modestè erga omnes, pacatè atque fideliter erga Rempub. se gererent. Atque hoc Exercitûs judicium & consilium, eo tempore divulgatum (quod virginalis ejus integritatis atque innocentia tempus à quibusdam est habitum) ad Regiminis præsentis formam ac finem per omnia quadrat, in rebus ad Religionem spectantibus, prout in Articulis supradictis exponitur. Cùm itaque ab Exercitu hæc sententia nunquam sit profecta, ut eâ potestate Magistratus privetur, quâ ad assequendum autoritatis suæ finem nobilissimum instructus est, cùmque item Magistratûs potissimum intersit, communi pacis bono providere, ingruentibus in Rempub. malis atque periculis, statum rerum atque ordinem everfuris, maturè præcavere, cùm etiam exploratum sit, Factionem Papisticam domi forisq̃ue, incertum hunc apud nos Religionis statum in sua commoda quàm maxima convertisse, quantâque exinde occasio astutis quibusdam atque irreligiosis data sit, religionis obtentu, innumeris sese Factionibus duces præbendi, opinionesque blasphemias, non solum ad sacrarum literarum, sed Dei etiam Patris, Filii, ac Spiritûs Sancti contemptum, passim spargendi, cum ingenti sanè Christiani nominis infamia, cùm denique manifestum sit ex hisce rebus, permultos, lucri, & aliorum quæ sibi pollicentur commodorum causâ, fidei ac bonæ Conscientiæ naufragium facere, non solum ad certifi-

tissimum Reipub. periculum ac perturbationem, sed etiam (quantum in se positum est) ad civilis omnis administrationis atque ordinis, ex effrænata licentia, subversionem, existimamus venisse jam tempus, in quo magistratus nostros maximè oporteat vulneribus hisce ac morbis lethalibus medelam aliquam adhibere, Constitutione aliquâ stabili veritatem doctrinâque Christi Evangelicam exhibendo, nec Disciplinæ Ecclesiasticæ habenas aureas omnino vel abficere vel relaxare, ita tamen moderari, ut ne omnium Conscientias quotquot veritatem sobriè profitentur, uni cuiuspiam cultûs Divini Formulæ astringant, neque animis hominum religioni deditorum, velut laquei aut vincula, imponantur (quod Papismi & Prælatûs temporibus fieri solebat,) cum is tantum coercendi finis summus sit, ut ii soli cohiberentur, qui suâ libertate, ad aliorum injuriam civilem, pacisque publicæ violationem, abutuntur, aut Christum profitentes, licentiam docent atq; exercent.

Proximum Constitutionis hujus Caput considerandum, est de ratione alendorum terrâ marique militum, quod statuto annuo Reditu perficiendum erit. Terrestrium Copiarum numerus in stipendiis habendus sunt equitum decem millia, peditum viginti, quæ sanè vel modicæ copiæ sunt, quibus tres tantæ Nationes, Angliæ, Scotiæ & Hiberniæ, defendi queant, ex eoque Reditu supradicto stipendium iis suppeditandum est; quod reliquum erit, in classem tutando mari satis validâ impendetur. Quòd si postmodum non erit ex usu Reipub. tantas Copias terrâ marique instructas retinere, ejus pecuniæ residuum pub-

publicis usibus in arario reponendum erit, atque ex consensu Parlamenti erogandum; quæ, si serio ponderetur, præstantissima quidem ratio est, quæque nobis non solum existimationem permagnam apud socios nostros foris conciliaverit, sed hostibus etiam terrorem incusserit, cum Rempub. belli nervis nunquam non firmatam viderint, & constituto eam in rem Reditu pereanni, & parato in omnes occasiones ærarii subsidio. Et quamvis, quam sit utile Reipub. futurum persentiri nequeat, donec presentibus nos Impensis liberare, sublatis earum causis, Deo visum fuerit, cum tamen difficultates istæ (eo favente) præterierint, resque ita tulerint, ut terrestres Copiæ (quæ vel in Castris vel in Præsidiiis, per tres hæc Nationes, octoginta millia plus minus nunc sunt) ad supradictum numerum redigi possint, populûsque pacis optatæ fructus percipere aliquâ ex parte cœperit, haud mediocriter profectò levamen in commune reperietur, cum hæc ratione Respub. valuerit, & seipsam defendere, & hostes propulsare, suisque Sociis & Confœderatis opem ferre, ex pecunia publicâ, nullis extra ordinem Tributis populo imperatis. Et sanè, multo minus onerosum singulis erit, irrogatos sibi census, exiguis pensionibus, ad conficiendos Reditus publicos quotannis in ararium conferre, quam tributa graviora pendere, quoties Reipublicæ extraordinarias ob-Causas magnâ vi pecuniæ opus erit, vel ad bellum inferendum, vel ad hæc Nationes defendendas.

Quod ad Ducenta millia librarum, quotannis insuper solvenda, non illæ quidem *D. Protectoris* domesticis

sticis sumptibus sustinendis, aut privatis cujuscunque commodis, destinantur, verum (ut ex Articulo 27. perspicitur) administrandæ Justitiæ, aliisque Reipub. rationibus, Judicum nimirum stipendiis aliorumque Ministrorum curialium persolvendis, Negotiis publicis per tres Nationes obeundis, Legatis accipien-
dis aut ad exteros mittendis, mutilatis militibus alendis, aliisque ejusmodi usibus, insumendæ sunt. Quibus omnibus collatis, veremur ut hæc summa tot impensis necessario faciendis par sit futura; præfertim, cum quæ à solo Concilio Statûs nupero expensa sunt, plus centum mille librarum summam, in singulos annos, conficerent.

Postremum atque præcipuum Supremæ Authoritatis Caput, & in quo Reipub. salus ferè vertitur (quod paulò supra attigimus) est *Fus creandi ac constituendi suos Magistratus summôsque rerum gerendarum Ministros*; reperimus etiam Articulo 34. *Magnum Cancellarium, Custodem Magni Sigilli seu Commissarios, Thesaurarium, Admirallum, Scotia & Hiberniæ Præsides, & Tribunalis utriusque summos Judices*, non nisi comprobante Parlamento eligendos esse; quod & prioribus Parlamenti atque exercitûs postulatis accuratè respondet. Quod autem ad *Concilium*, tamen si electio eorum qui in illo adsunt, non explicitè & proximè, virtute tamen atq; ultimò, penes populum in Parlamento est, ab eoque in posterum originem ducere oportebit. Quoties enim eorum quisquam vel moritur vel loco movetur, Parlamentum sex alios nominabit, spectatæ prudentiæ ac probitatis viros, Dei timentes, quo ex numero

Con-

Conciliū pars major duos eliget, Dominōq; *Proteſtori* nominabit, quorum unum is vacantem in locum cooptabit: Unde ſi quis indignus cooptabitur, id Parlamento imputandum erit, cū eligendi poteſtas prima ejus ſit, adeoque & ipſum *D. Proteſtorem* & *Concilium* hāc in parte circumscribendi, tum etiam corruptelas omnes præcavendi, quæ alioqui ab eorum alterutro proficiſci hāc in re poſſint. Prætereā, ſi quis Conſiliarius in ſuo munere corruptus invenietur, tum quidem ex Parlamento ſeptem viri Sex aliis è Concilio additi, in iſthoc negotio Judices dabuntur, ex quo fiet, ut quæcunque cauſa ſit, Parliamentum uno ſuffragio ſemper ſuperius ſit futurum. Atque itā eligendi ratio in poſterum ſe habebit.

Quod autem ad Concilium hoc quod nunc eſt, eorūque primam electionem nuper factam, cogitandum eſt, novam gubernationis Formam tum primū institutam fuiſſe, erātque novus quaſi mundus ex illa indigeſtā mole recēns creandus, formāq; ex informi erat educenda, ſummāque neceſſitas cogebar, integerrimos aliquot viros, & in præſentem Conſtitutionem benè animatos, ad hoc opus adminiſtrandum adſciſcere; quod offenſionis juſtæ materies nemini eſſe poteſt, præſertim cū in futurum Electiones uſitato alveo decurſuræ ſint, rivulique earum à populo, tanquam à primario fonte, profluxuri. Immò *Proteſtoris* etiam Summum Munus hinc quoq; fluere oportebit; diēsque manifeſtum reddet, ut *Conciliū*, ſic *D. Proteſtoris* quoque Populum ſolum in Parlamento eligendi compotem eſſe: cū enim Concilio remiſſum ſit eum eligere, Concilium au-
tem

tem deinceps à Parlamento eligetur, intelligi non potest aliud, quàm Ejus electionem à Populo in Parlamento mediatè quidem derivari, quandoquidem ut quicquid agit Parlamentum, id acceptione Politicâ à Populo actum dicitur atque censetur, eò quòd Parlamentum Populus elegit, ejusque fidei omnia commisit; ita eadem Politicâ ratione, posteaquàm Concilium à Parlamento eligetur (ut suprà dictum est) quod agit Concilium in electione *Protektoris*, id pari ratione à Populo in Parlamento agi censendum erit. Atque ita videre est, quoad rem ipsam, mediatè vel immediatè, Magistratum omnium summorum & infimorum electionem, per hanc rerum Constitutionem, ad Populum redire, vel tandem rediturum esse.

Postremò, quod ad ipsum *D. Protektoris* munus, advertendum est, neminem ad eam dignitatem provehendum esse, vel Sui vel Familiæ suæ causâ, sed duntaxat prout idoneus & illo munere dignus videbitur, quod non hæreditario jure, sed suffragiis, ad eum perveniet. Et sanè magnopere ex usu populi est, Supremi Magistratûs cum aditum ad eam dignitatem, tum ejus durationem, & ipsius benemeritis & & populi benevolentiam pendere, quemadmodum in *Electivo Principe* se res habet; qui cum ita stet, ut se benè gesserit, in defendendâ Repub. ejusque commodis augendis, totus erit semperque occupatus. Quapropter, si Deo Opt. Max. visum erit huic Reipub. propitius adesse (quod & speramus) hujusque Summi Magistratûs electionem ita nobis prosperare, ut optimi semper ad eam dignitatem eveniantur, cujusvis erit prævidere, quàm sit hisce tribus.

Nationibus utilitati atque saluti futurum, quod eorum
universæ vires uno sub Capite, ad incolamitatem
omnium, conjunctissimæ sint, cum hæc Forma regi-
minis proculdubio expediendis rebus atque consiliis,
in commune bonum, apertissima sit; uti etiam piis
omnibus per *Ecclesias Protestantium* apud Exteros
quanto sit solatio futurum, cum certius aliquod suis
rebus præsidium ab *Angliâ*, quam antehac, possint
expectare; quæ quemadmodum *Scotiæ* conjuncta
maximum Corpus efficit, ita speramus maximum
quoque Reformatæ Religionis Munimentum fore.

Præterea, quod ad virum ipsum, quem nunc Do-
minus supremâ authoritate nobis præfecit, haud multa
de eo dicemus, quia laudem hominum non ambit;
existimamus tamen, hostes etiam fassuros eum Rei-
pub. gubernaculo undequaque dignum esse, cujus
Deus ministerio atque operâ præcipuè usus est, ad
libertatem sui populi gloriosissimè asserendam. Au-
demus enim dicere (collatis inter se omnibus rerum
momentis) Nationem hanc nunquam hætenus re-
verà liberam, neque in eâ unquam conditione fuisse
ut libertate potuerit, æquè ac nunc, frui; adeò ut
nihil desit, si consensus atque voluntas universorum
huic Regimini adfuerit, ad evertendam spem omnem
hostium publicorum, nostramque felicitatem con-
firmamandam. Verùm, si ea hominibus sententia
steterit, sua onera adaugere, illius Familiz desiderio
quam Deus palam exegit, aut ejus execrandæ Cause
inhumano studio, patriam novis cædibus ac miseriis
implicare, quemadmodum id suspicari nolimus, vix-
que persuadere nobis possumus, tam deplorato ac
perdito

perdico quonquam esse ingenio post compositionem
 rerum tam pacatam, ita necessarium esse duximus
 tales dehortari (si qui sunt eum in modum affecti)
 allatis in medium his paucis considerandis, de illo
 viro, illaque Familiâ, quæ hujus gentis dominatum
 ad se pertinere contendit.

1. Primum, ea Familia est, in quam Divinæ vin-
 dictæ signa atque vestigia, per hosce centum annos
 atque amplius, manifesta extitere, cujus grave pondus
 omnes etiam illius Fautores ac socios pari ruinâ ha-
 ctenus oppressit atque afflixit; quarum rerum cum
 adhuc recens memoria sit, & cuique obvia, recensere
 hæc singula non attinebit.

2. Secundò, si ad eum, qui Regnum vendicat,
 respiciamus, is quidem huic Nationi penè extraneus
 est, Materno genere *Gallus*, (nam de Paterno nihil
 dicimus) animo quoque nunc idem, in aula Gallicâ
 tot annos educatus, ubi illius absolute dominationis
 exemplar ante oculos versatur, quæ patrem ejus fa-
 scinavit. Est præterea vir sanguinum, cum & omnis
 illius sanguinis innocentis à patre profusi conscienci-
 am in se transtulerit, cui & notus ab se fusus, illius
 peccati velot cumulus, accessit.

3. Tertiò, Religio ejus, si qua est, Prælati (ut
 lenissimè dicamus, & satis constat) est addictissima,
 quàmque ei Pater testamento legavit, quorum causâ
 juramenta omnia *Scotæ* data violavit, aliisque omnes
 religionis vanos obtentus priùs retexit quàm eam
 regionem fugâ reliquerit. Quid in Gallia religionis

profiteatur, resciri vix potest; verum præcepta materna, rationum ejus summa necessitas quæ eum ad quævis consilia sequenda paratum reddit atque obnoxium, spes omnes ejus à Papistis exteris pendentes, ejus ad *Papam* frequentes ac notæ legationes atque promissa, Oratoribus ad eam ipsam rem *Romam* & ad *Imperatorem Germanicum* palàm missis, ejus cum Principibus Papisticis affinitas & confœderatio, hæc omnia si in Trutinâ simul ponantur, argumenta satis liquida sunt, cur eum Papismo impensius favere, si non in eam fidem jurâsse, credamus. Si qua enim illi auxilia promittantur (& fortasse Papistarum factio poterit se nunc consociare, postquam apud nos orthodoxam Religionem constitutum iri intelliget) existimandum est, eos haud temerè in regnum eum esse reducturos, nisi Romano-catholicas rationes ac superstitionem poterunt cum eo simul reducere.

4. Quartò, *Æs alienum*, quod toto hoc tempore apud Exteros, immensum contraxit, huc si rediret, ex hujus gentis exinanitis jam prope fortunis solvendum erit.

5. Quintò, cõgitemus perditissimam illam *Perfugarum*, *Exteriorum*, ac *Papistarum* catervam, quæ eum comitabitur, quæque *Locustarum* similis totam brevi terram deprædatura est; eorum enim cupiditates inexplebiles erunt satiandæ, tantùmque ab erit ut ejus reditu vectigalia leviora fiant, ut gens tota ipsi atque suis vix satis sit futura.

6. Sextò

6. Sextò, Ultiones variæ & Cruditatis exemplum expectanda reputentur: Nullius vita, nullius fortunæ, poterunt esse incolumes: Partium discrimen tunc omne tollitur, omnisque rebus præsentibus vel levissimus assensus, & si quod quisquam vel minimum verbum fecerit, si ipse libuerit, vel capitale crimen, vel bonorum Proscriptione dignum censetur.

7. Postremò, pro arbitrio absoluto, pròque imperio atque libidine, cui nulla lex ob stare poterit, hæc omnia licere sibi arbitrabitur: Si enim vi atque armis hic unquam restitueretur, æquè Dominus eo momento evaserit atque ipse *Turcarum Tyrannus*, illudque perficere valebit quod Familia ejus jam diu meditata est, ut merum imperium in nos, libertate omni populo ereptâ, exerceat; unde fieret, ut nostra omnium capita ac jura, conjuges ac liberi, facultates atque fortunæ, cæteraque omnia, succedentium longâ serie Tyrannorum superbiæ ac crudelitati, velut victima, immolanda essent; quod nativam sanè Nationis hujus virtutem ac vigorem prorsus enervaret, populique hujus liberi honorem pristinum ac decus haud parùm imminueret.

Hæc igitur paululùm animo ponderemus, spemque magnam amplaque incolumitatis ac libertatis commoda contemplemur, quæ sub constituto jam Regimine & consecuti nunc sumus, & in posterum consequi possimus. Si qua postmodum de eo fuerit Contentio, ea non duorum erit de Diademate contententium: Non enim nos de cujuspian viri aut Familiæ dignitate aut commodis decernimus. Quòd si ob nostra peccata, hostis communis ad contenti-

onem

onem venire in posterum nobiscum valuerit, quid sit de quo is dimicaturus est, quamque misera ejus victoriæ sequela foret, in memoriam revocemus; meminerimus etiam quid hæc Natio tueri maxime debuerit, Religionem nempe libertatēque nostram, quicquid etiam hominibus charum & plurimi faciendum sit, quæ videntur planè in hoc quasi navigium Reipub. hunc in modum constitutæ imponi; si quid nos delinquimus, si quâ in re per errorem abducimur, aut si navigium hoc nostrâ culpâ submergatur, statim tyrannide opprimimur, neque habemus aliud quod agamus, quàm ut in pulverem ora nostra immittamus, & cū moerore ac silentio gentis nostræ amissum decus desleamus. Præterea, si qua oppugnatio malignorum ac pervicacium hominum (quod Deus avertat) inter nos fortè oriretur, pares rerum perturbationes essent secuturæ, unde potestatis nervis nimium intentis, harmoniam Regiminis lædi atque turbari necesse foret, ilque cogerentur qui summæ rerum præsumt, iis rationibus, propriæ salutis causâ, se tueri, ad quas alioquì conferre se nunquam in animo habuerant.

Cum itaque de Administratione Reipub. tam æquâ atque honestâ provisum sit, sub quâ degi possit cum libertate tam Christianâ quàm civili amplissimâ, neque dubitamus neque possumus dubitare (quantum cum amicis nostris ac popularibus hunc in modum disceptamus, eaque incommoda & pericula oculis subjicimus) quin prompta bonorum omnium officia alacremque consensum experturi simus; estque cur hoc potissimum à piis omnibus expectemus, quamvis aliquibus fortasse in rebus & à nobis & inter
se

se dissentiant, quatenusquidem in qua omnibus libertas
 (sine cuiusquam offensione) conceditur, idque pri-
 mario agitur, ut Religio vera conservetur, ejusque
 Professoribus faveatur. Quod ad nos attinet, quod
 nostri erat officii præstitimus, dum nostra sententiae
 rationes exposuimus; nosque in ea bonam consci-
 entiam liberasse scimus, hujus Causae prima Instituta
 & communem quemque finem persecuti, nobisque
 persuasum est, solatium nos inde die illo reddenda
 rationis esse reperturos: Nam cum ad ea respicimus
 quae facta sunt, nihil occurrit cujus nos pudere oport-
 eat, quod si ulla potior Constitutionis ratio inveniri
 potuisset, eodem obsequendi animo amplexi illam
 essemus: Verum hic videmus, amicos nostros tri-
 um Reipub. Formarum bona omnia decerpisse, atque
 in unum colligasse. Si Bellum fuerit, in eo gerendo
 Adunatrix hic quidem virtus imperantis, aliud verò
Monarchia nihil est; est etiam Consilium quod in
Aristocrasia potissimum excellit: Si Pax fuerit,
 ad eam maximo cum fructu colendam aderit in-
 dustria atque alacritas, quae summa *Democrasia* laus
 est. Quod autem in praesenti Constitutione, *Pote-
 stas Legislatoria* ab *Exequendi* potestate segregatur,
 cum illa in Parlamentis, suffragante populo, per certa
 interstitia sibi succedentibus, haec verò in *Domino
 Protectore* suffragiis quoque creato, ejusque successo-
 ribus, quibus certi in Consilio adsunt, collocata sit,
 arbitramur statum hujus Reipub. tam justum ad tem-
 peramentum hoc modo esse redactum, ut hinc & suc-
 cedentium sibi Parlamentorum, leges tam exequendi
 quam ferendi potestate praedictorum, & Parlamenti
 perpetui malis, (quae sunt diffidium, factio, & confusio)
 inde

indè dominatùs absoluti incommodis, evitatis, Forma
 hæc Regiminis præclare utrinque, & contra Monar-
 chiam & contra Anarchiam, munita videatur :
 Adeoque speramus, repertam hanc esse rationem
 commodissimam ac tempestivam, quâ & hæc Respub.
 contra hostes externos faciliùs defendi, & res nostræ
 feliciùs transmarinis in locis promoveri, Pax denique
 huic genti tot discordiis jam fatigatæ stabiliùs firmari,
 & in longam sæculorum seriem continuari possit, ad
 altissimi Dei gloriam, sui Evangelii propagationem,
 sui populi tutelam, & posterorum utilitatem.

F I N I S.
